

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Articvlvs Qvartvs. Vtrum nomina essentialia concreta poßint supponere
pro persona.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82303](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-82303)

ta sola conditione, non esset doctrina perfecta; A quia principale decesset. Probatio verò consequentiae non est ad propositum; nam si forma esset tantum conditio, iam illud aliud, ex quo desumenda esset etiam pluralitas substantiæ, non esset conditio, vt Valsq. significat, sed esset ratio & causa propria.

CONTRA ultimam conclusum est argum. Scotti solutum à Capr. Caet. Iauel. & alijs, quo etiam vtitur Rada præteriens solutiones Thomistarum.

RESPONSSIONEM ad secundum argum. explicant hic Torres, Zum. & Suar. lib. 4. de Trinitate, c. 12. in fine. De qua etiam legendus est Cai. & Abul. super Gen. 1. c.

CIRCA responsonem ad tertium argum. disputant hic Torr. & Molin. An sit concedendum tres personas diuinæ esse tria entia? An Pater entitatem ac realitatem omnem quam habet, communicit filio? De qua re supra q. 29. a. 3. fatis diximus.

ARTICVLVS QVARTVS.

Vtrum nomina essentialia concreta possint supponere pro persona.

205
1. dist. 4. q.
2. 6. 2.

AND Quartum sic proceditur. Videretur, quod nomina essentialia concreta non possint supponere pro persona, ita quod hoc sit vera, Deus genuit Deum. Quia (vt sophista dicunt) terminus singularis, idem significat & supponit. Sed hoc nomen, Deus, videretur esse terminus singularis, cum pluraliter predicari non posset, vt dictum est.* Ergo, cum significet essentiam, videretur, quod supponat pro essentia, & non pro persona.

so. prec. 207
q. 13. a. 9.

2. Præterea. Terminus in subiecto positus non restringitur per terminum positum in predicato ratione significacionis; sed solum ratione temporis significatur. sed cum dico, Deus creat, hoc nomen, Deus, supponit pro essentia. Ergo, cum dicatur, Deus genuit, non potest iste terminus, Deus, ratione predicatorum notionalis supponere pro persona.

3. 1. a. 3.

3. Præterea. Si hec est vera, Deus genuit, quia pater generat, pars ratione hec erit vera, Deus non generat, quia filius non generat. Ergo est Deus generans, & Deus non generans. Et ita videretur sequi, quod sint duo dī.

4. 1. a. 3.

4. Præterea. Si Deus genuit Deum, aut se Deum, aut alium Deum. Sed non se Deum, quia (vt Aug. dicit. in 1. de Trinit. *) nulla res generat seipsum. Neque alium Deum, quia non est nisi unus Deus; ergo hoc est falsa, Deus genuit Deum.

5. 1. a. 3.

5. Præterea. Si Deus genuit Deum, aut Deum, qui est Deus pater, aut Deum, qui non est Deus pater. Si Deum, qui est Deus Pater, ergo Deus pater est genitus. Si Deum, qui non est Deus pater: ergo Deus est, qui non est Deus pater: quod est falsum. Non ergo potest dici, quod Deus genuit Deum.

6. 1. a. 3.

Sed contra est, quod in symbolo dicitur, Deum de Deo.

Respondeo. Dicendum, quod quidam dixerunt, quod hoc nomen, Deus, & similia, propriæ secundum suam naturam supponunt pro essentia: sed ex adiuncto notionali trahuntur ad supponendum per personam. Et hec opinio processisse videretur ex consideratione diuinæ simplicitatis, quæ requirit, quod in Deo idem sit habens, & quod habetur. Et sic habens deitatem, quod significat hoc nomen, Deus, est idem, quod deitas. Sed in proprietatibus locutionum, non tantum attendenda est res significata: sed etiā modus significandi. Et idē, quia hoc nomen, Deus, significat diuinam essen-

tiam, vt in habente ipsam, sicut hoc nomen homo, humanitatem significat in supposito, alijs melius dixerunt, quid hoc nomen, Deus, ex modo significandi habet, vt propriè possit supponere pro persona, sicut & hoc nomen, homo. Quandoque ergo hoc nomen, Deus, supponit pro essentia: vt cum dicitur, Deus creat: cqua hoc prædicatum competit subiecto ratione forma significata, que est deitas. Quandoque vero supponit personam, vel unam tantum, vt cum dicitur, Deus generat: vel duas, vt cum dicitur, Deus spirat: vel tres, vt, cum dicitur, Regi seculorum immortali, inuisibili, soli Deo, &c. i. Timot. 1.

Ad Primum ergo dicendum, quod hoc nomen, Deus, licet conveniat cum terminis singularibus in hoc, quod forma significata non multiplicatur: convenit tamen cum terminis communib[us] in hoc, quod forma significata innenitur in pluribus suppositis. Unde non oportet, quod semper supponat pro essentia quam significat.

Ad Secundum dicendum, quod obiectio illa procedit contra illos, qui dicebant, quod hoc nomen Deus, non habet naturalem suppositionem pro persona.

Ad Tertium dicendum, quod aliter se habet hoc nomen, Deus, ad supponendum pro persona, & hoc nomen, homo. Quia enim forma significata per hoc nomen, homo, id est, humanitas, realiter dividitur in diversis suppositis, per se supponit pro persona, etiam si nihil addatur, quod determinet ipsum ad personam, que est suppositum distinctum. Unitas autem fine communis d[icitur] humana natura non est secundum rem: sed solum secundum considerationem. c. 367. a

Vnde iste terminus, homo, non supponit pro natura communis, nisi proper exigitiam aliquam addiri: vt cum dicitur, homo est species. Sed forma significata per hoc nomen, Deus, scilicet essentia diuina est una, & communis secundum rem. Unde per se supponit pro natura d[icitur] communis: sed ex adiuncto determinatur eius suppositio ad personam. Unde, cum dicitur, Deus, generat, ratione actus notionalis supponit hoc nomen, Deus, pro persona patris. Sed cum dicimus, Deus non generat, nihil additur, quod determinet hoc nomen ad personam filij: unde datur intelligi, quod generatio repugnet diuine naturae. Sed si addatur aliquid pertinens ad personam filij, vera erit locutio: vt si dicatur Deus genitus non generat. Unde etiam non sequitur, est Deus generans, & Deus non generans, nisi ponatur aliquid pertinens ad personas: vt putemus si dicamus, pater est Deus generans, & filius est Deus non generans. Et ita non sequitur, quod sint plures dī. quia Pater & Filius sunt unus Deus, vt dictum est.*

Ad Quartum dicendum, quod hec est falsa, pater genuit se Deum: quia ly se (cum sit reciprocum) refert idem suppositum. Neque est contrarium quod August. dicit ad Maximum, quod Deus pater genuit alterum sequiu[re] ly se, vel est casus ablationis, vt sit sensus, genitus alterum à se: vel facit relationem simpli- E tem, & sic refert idem at item natura: sed est improrpiæ vel emphaticæ locutio: vt sit sensus: genitus alterum simillimum sibi. Similiter & haec est falsa, genitus alium Deum: quia licet filius sit alius a pare (vt supra dicitur est*) non tamen est dicendum, quod sit alius q. 31. 6. 2. Deus, quia intelligeretur quod hoc adiectuum, alius, ponere rem suam circa substantiam, quod est Deus: & sic significaretur distinctio deitatis. Quidam tamen concedunt istam, genitus alium Deum: ita quod, ly alius, sit substantiam, & ly Deus, appositiæ confluuntur cum eo. Sed hic est impropus modus loquendi, & exitandus, ne detur occasio erroris.

Ad Quintum dicendum, quod hec est falsa: Deus genuit Deum, qui est Deus pater: quia cum ly pater, appositiæ construatur cū ly Deus, restringit ipsum ad standum p[ro] persona patris: vt sit sensus, genuit Deum

243
181

207

D. 928.

an. prel.

E

lo ante me.

dium, 10.2.

q. 31.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

2. 2.

qui est ipse pater & sic pater esset genitus: quod est falsum. Vnde negativa est vera, genitus Deum qui non est Deus pater. Sit amē intelligeretur constructio non esse apposita sed aliquid esse interponendū, tūc econverso affirmativa esset vera, & negativa falsa: ut sit sensus, genitus Deum, qui est Deus, qui est pater. Sed hæc est extorta expositio. Vnde melius est, quod simpli- citer affirmativa negetur, & negativa coedatur. Pre- positius tamen dixit, quod tam negativa quam affirmativa est falsa: quia hoc relatum, Qui, in affirmativa potest referre suppositum, sed in negativa refert & significatum & suppositū. Vnde sensus affirmativa est, quod esse Deum patrem, conueniat persona filij. Negati- tive vero sensus est, quod esse Deum patrem, non tantum remouetur à persona filij, sed etiam à diui- nitate eius. Sed hoc irrationabile videtur, cum secundum Philo. de eodem de quo est affirmatio, posset etiam esse negatio.

Lib. 2. peri-
her. ex c. v.
10.4.

Ordo & sensus questi.

PRIOR est nominis significatio quā suppo- sitio; id enim significatur per nomen, quod est eius propria ratio, ad quam significandam est impositum: id verò supponitur quod direc- tè continetur sub ipso nominis formalī signifi- cato, ut individuum sub natura communis spe- cifica. Constat autem nominis prædicationem ad eius formalem significacionem pertinere, secundum quam subiecto attribuitur. Igitur explicato prædicationis modo diuinorum no- minum essentialium differit S. D. desuppositione; & primò in hoc art. quo ad nomina in concreto sumpta, quorum propriètate suppositio deinde in art. sequenti de eisdem agit abstractè consideratis, quibus ut sic non conuenit sup- posito.

Sensum huius quæsti declarat Sylu. distin- guēs duplēm suppositionem scilicet actiūam, de qua loquitur hic S. Tho & passiuam, quam ipse logicalē appellat: sed nimis operofum esset & Theologicas facultatis minimè congruēs rationem & modos suppositionum hic explicare. Quod verò necessarium est ad vocem suppositionis intelligendam in eo sensu, quem S. D. intendit in hoc a. supra notauimus q. 29. a. 4. ex D. Th. de pot. q. 9. a. 4.

Forma Textus.

REVERTIT primò S. Tho. quorundam Scho- lasticorum opinionem dicentium hoc no- men Deus & similia propriè & secundum suam naturam supponere pro essentia; sed ex addito notionali trahi ad supponendum pro persona. Ratio eorum erat; quia diuina simplicitas pos- stulat, ut in Deo sit idem habens & quod habe- tur. Aduersus hanc sententiam proponit S. Doct. duas conclusiones, & eodem argumento quo probat primam conclusionem, detegit opinioneis prædicta fallitatem.

„ **P**RIMA CONCLVS. est: Nomina essentialia in concreto possunt propriè supponere pro personis. Cuius probatio sic potest formari: Omne nomen significans essentiam sive naturam ut in habente potest ex modo significandi propriè supponere pro supposito illius naturæ: At hoc nomen Deus, significat diuinam essentiam ut in habete ipsum; ergo hoc nomen Deus, habet ut ex modo significandi possit supponere pro persona. Ma-ior propositio probatur siue declaratur primo in communis: quia in proprietatibus loquutionum attendenda est non tantum res significa- ta, sed etiam modus significandi. Deinde mani- festatur in particulari exemplo hominis. Nam

A hoc nomen homo, quod naturam humanam sig- nificat in concreto, significat eam in supposito, & sic supponit pro persona,

SECUNDA CONCL. Quandoque hoc nomen, „ Deus, supponit pro essentia, quandoque supponit per „ spona vel unam tantum vel duas vel etiam tres. Ma- nifestatur prima pars exemplo, ut cum dicitur. Deus creat. Quod autem hic supponat nomen Deus, pro essentia probatur, quia hoc prædicatum conuenit subiecto ratione formæ signifi- catæ, quæ est deitas. Deinde singulæ partes ex- plificant singulis exemplis, ut patet in textu.

Expositio Textus.

BETICIT primò S. D. in corpore opinionem dicentium hoc nomen Deus, & similia se- cundum suam naturam supponere pro esen- tia, sed ex adiuncto notionali trahi ad suppo- nendum pro persona. Deinde in reff. ad 3 re- iectam videtur approbare sententiam dicens

Preponit,
et solvit
apparētiō
traditio
verbōrum
D. Th.

formam significatam per hoc nomen, Deus, esse unam & communem secundum rem, atque idè per se supponere pro natura communi, sed ex adiuncto determinari eius suppositionem ad personam. *Quæ duo dicta Sylu. & post eum Iauellus & Bannes hic in sua prima conclusio- ne ita conciliant*, ut primo S. D. neget in corpore nomina essentialia concreta posse supponere pro essentia diuina in abstracto ex ratione sive significationis: in responsione verò ad tertium affirmet hoc nomen, Deus, secundum se supponere pro natura diuina in concreto. Quamvis autem hæc expositio fatis litteræ consonet, ut appareat ex fundamento opinionis reiecta, quod ex diuina procedit simplicitate requirente, ut in Deo sit idem habens & habitum; & indicat confutatio, ni- mirum, quod in proprietatibus loquutionum non tantum est attendenda res significa- ta sed etiam modus significandi: ac si dictum sit, licet Deus & deitas ob diuinam simplicitatem sint una res, non tamen sequitur, hoc no- men Deus naturaliter supponere pro deitate;

Contra in proprietatibus loquutionum non est attēndenda solum res significata, sed etiam modus significandi: hoc autem nomen Deus ex modo sive significationis essentia in habet significat; cō- stat autem deitatē nō significari ut habet essentia, ac proinde non posse pro ea supponere hoc no- men Deus. Quāuis (inquam) hæc expositio satis consonet, planior tamen mihi videtur interpreta- tio Caictani, que eandem vbiique seruat acceptiōnē essentiæ & nature in concreto; & respon- sionem sustinet quæsito conformem, quod de concretis tantum proponitur, quod Angelici nostri Doctoris consuetæ claritati magis con- gruit. Ait itaque Caiet. in priori loco sermo- nem esse de potentia ad supponendum personaliter, dictumque suisse posse hoc nomen Deus ex modo significandi supponere pro persona: sicut etiam hoc nomen, homo, ut in reff. ad 3. loquitur S. D. de reductione potentiae ad actum, & statuit differentiam inter hoc nomen Deus, & hoc nomen homo, quod hoc nomen Deus, quia significat diuinam essentiam, quæ est una secundum rem, per se supponit pro natura communi, id est pro hoc Deo; nec eget aliquo reducente sive trahente ad hanc suppositionem; pro persona verò non supponit actu secundum se, sed per aliquod additum determi- natur; ut pro ea supponat puta per notionale vel aliquod simile. Hoc autem nomen homo

quod

quod non significat naturam vnam numero pluribus secundum rem communem, oppositum habet suppositionis modum, vt patet in textu.

Eandem verborum apparentem contrarietatem alijs modis conciliant Torres & Zumel. Porrecta & quidam alijs: sed quoniam alias implicant controvorias singulatim tractandas, suis reseruent locis examinandi.

Aliam apparentem contradictionem de communitate humanae naturae superius soluimus q. 13. a. 9. quam etiam hic proponit & soluit Porrecta.

PRIMA CONTROVERSIA.

De hoc Deo tribus personis communi: An scilicet sit in Deo vna substantia absoluta sive essentialis & tres relativa.

*Sensu qua-
ficii, &
Sententie
Dottorum.*

DE HAC q. disputant Expositores supra q. 29. a. 2. & q. 30. a. 1. & in hoc a. & 3. p. q. 3. a. 2. Nos huc eam remisimus, existimantes locum hunc esse præ ceteris magis opportunum, post tot difficultates de relationibus, essentiali, & personis vberimè disputatas ac definitas. Colligimus autem ea dumtaxat, quæ discipulorum profectui videbuntur utilia refecatis minime necessarijs.

*Nomen sub-
stantiae
multiplex.*

Oportet autem in primis ambiguum propositum questionis terminum explicare: hic vero est substantia. Cuius nominis duplex est sensus & vsus apud Scholasticos: Nam quandoque habet vim nominis concreti & rem significat substantem quo sensu communiter vtnuntur hac voce Patres & Concilia inferius adducenda, cum tres in diuinis substantiis cōsistentur. Quandoque vero sumitur vox illa substantia ut nomen abstractum: & ita significat rationem substantiendi, sicut existentia rationem existendi. Et quamvis de tribus substantiis relativa acceptis pro rebus ipsis substantibus, nimirum personis, nulla sit aut esse possit inter Catholicos disputatio, sed tota sit de ratione substantiendi: magna tamen est inter eos dissenso de substantia absoluta seu essentiali tribus communis, siue sumatur pro re ipsa substantia id est, pro hoc Deo, sive accipiatur pro ratione substantiendi. Nam Caiet. hic & sup. q. 3. a. 3. & 3. p. q. 3. ar. 2. & alibi sepe docet in Deo duplēcēt esse substantiam, id est rationem substantiendi scilicet essentialē & personalē: & consequenter duplex substantia scilicet essentialē ut hic Deus, & personale ut Pater & Filius & Spiritus S. quibus secundum rationem commune est nōmē personæ & substantiæ personalis: ita tamen ut non sint quatuor, sed tres res substantiales; quamvis tām essentia quām persona quilibet sit secundum seipsum formaliter substantia. Quam sententiam sequuntur Iauel. hic & sup. q. 3. a. 3. Med. 3. par. in dicta q. 3. ar. 2. Ban. sup. 29. a. 2. & q. 40. ar. 5. & Zum. q. 29. ar. 2. & disp. 4. & qu. 30. disp. vniq. a. & super hoc art. quos etiam sequitur Mol. in dicta qu. 29. a. 2. disp. 3. & Suar. 3. p. q. 3. a. 1. disp. 11. & de Trinit. lib. 3. c. 4. Ripa super hoc art. & alij.

Ex ijs vero qui ab hac opinione dissentient quidam essentialē tantum Deo tribuant substantiam, vt Capr. in 1. disp. 26. q. 1. a. 1. concl. 3. & ar. 3. quā fuit opinio Scotti in 3. disp. 1. qu. 2. & in 1. disp. 7. q. vniq. a. & in 1. disp. 26. & Dur. in 3. disp. 1. q. 2. & in 1. disp. 26. q. 1. & aliorum anti-

A tiquorum, quos refert Vafq. diff. 125. c. 1. Quidam autem tres in Deo relatiūs affirmant substantias, essentialē autem negant, vt Sylu. super hoc a. quem sequitur Barth. Spineus eius discipulas in special. q. eius opusculis inserta Val. super hoc ar. & Vafq. supra q. 29. a. 2. disp. 125. & super hoc a. disp. 156. quā fuit opinio. Alex. Alen. D. Bonau. & aliorum antiquorum Theologorum, quos reserunt Zumel. Vafq. & Suar. locis superioris allegatis.

IN HAC Contr. supponenda sunt PRIMO *Resolutio,* quæ diximus supra q. 3. a. cont. vniq. & q. 29. a. 1. 2. & 3. vbi de substantia, substantia, *Expl. cap.* ratiō substantiæ & supposito & persona plura diximus ad hanc *stento &* *eius abstra-* *cōmunicabilitate* *& incom-* *municabilitate*.

B materiam maximè pertinentia.

SECUNDUO supponimus cum D. Tho. 3. p. q. 17. a. 2. distinctionem realem in substantijs creatis, in Deo vero fundamentalē sive virtualem existentiam & substantiam, vt ibidem explicat Caiet. & in eodem lib. q. 4. a. 2. Quid dixi propter Zum. & quodam malios, qui praedictos terminos & eorum significata absque lege ratione confundunt.

TERTIO recolenda est ea distinctio, quam statuit Arist. in 5. Metaph. in cap. de substantia, *Distinctio* vbi distinguunt substantiam in eam quā non dicitur de subiecto, quā est substantia prima & hypostasis, iuxta ea quā diximus supra q. 29. a. 2. & in eam quā est quod quid erat esse, cuius ratio est distinctio: ad quem modum sive membrum pertinet etiam forma; vt significat ibi Philosophus dicens. *Tale vero unius cuiusque forma & species.* Cuius rationem reddit S. D. in Commentario ita scribens; *Essentia enim & forma in hoc conueniunt, quod utrumque dicitur esse illud, quo aliquid est: sed forma referetur ad materialē, quam facit esse in actu, quidditas autem referetur ad suppositum, quod significatur ut habens talēm essentiam.* Hac ibi. Quibus verbis significatur ea differentia inter dicta duo membra, quam explicat Cai. 3. p. q. 4. a. 2. dicens, substantiam pro efficientia acceptam pro essentia esse rem cui debetur talis modus essendi, quam circumloquimur per esse per se, hoc est non in alio, sicut accidentis est in subiecto; cum tamen possit esse in alio scilicet in substantia prima sive supposito, sicut quo in quod substantia vero sumpta pro substantia prima, res est cui debetur talis essendi modus, quem circumloquimur per esse per se separatim, ita ut ei repugnet esse in alio, non solum sicut accidentis in subiecto, sed etiam sicut quo in quod sive ut pars aut quasi pars in toto. Quæ differentia coincidit manifeste cum alia, quam idem expositor assignat 3. parte q. 3. art. 2. dicens in hoc differre naturam etiam singularem & substantias in natura, quod ratio naturæ singularis est pura ratio huius naturæ, sed ratio substantiæ in natura est ratio habentis naturam. Quod sub alijs (inquit) verbis dicitur, *Substantia* *prima quid* **E** natura est ut quo, substantia est ut quod. Has itaque duas differentias præclarum expositoris ingenium ex paucis illis verbis D. Th. deduxit. Quas differentias indicat nobis euidenter sacrosanctum Incarnationis mysterium, in quo per fidem agnoscimus & confitemur vnam individualē & singularem naturam scilicet humanam esse propria & connaturali personalitate parentem, ob eam tantum causam; quia nullum esse credimus habens humanitatem illam, & esse hunc hominem nisi Dei filium. Quibus si addamus ex fide certum esse assumptæ humanitati nihil deesse nisi propriā substantiam &

pro-

prium in hac humanitate subsistens, sequitur e-
videnter vnam & candem esse rationem subsi-
stentis in natura & habentis naturam.

Subsistens
abstratio.

Ex his præterea sequitur de ratione subsi-
stentis ut sic & subsistentia ut subsistentia est
non esse incommunicabilitatem; sed subsistens
& subsistentiam secundum se abstrahere à ratio-
ne communicabilis & incommunicabilis. Pro-
batur id sequi, quoniam inuenit vnum ali-
quod habens naturam, cui scilicet conuenit es-
se per se, id est non in alio tamquam quo in quod,
ac proinde subsistens, quod tamen est pluri-
bus communicabile; ergo subsistens ut sic ab-
strahit à communicabili & incommunicabili.
Consequens pater ex ratione subsistentis supe-
rius explicata. Antecedens probatur ex dif-
ferentiis in rentia inter Deum & creatas subsistentias; quod
Deo, & cre-
aturis.

Differentia
subsistentiæ in
rentia inter Deum & creatas subsistentias; quod
in creatis substantijs vno dumtaxat modo re-
peritur habens naturam scilicet ut hypostasis
sive suppositum vel prima substantia. Cuius ra-
tio est; quoniam in creaturis non differt individuum naturæ, puta hic homo ab hypostasi, puta
Socrate; at in Deo duplex consideratur habens
naturam scilicet hic Deus communis patri filio &
spiritui sancto, & hypostasis sive persona scilicet
pater filius & spiritus sanctus, quorum qui-
libet subsistit incommunicabiliter; igitur in
Deo duplex inuenit in natura subsistens sci-
licet communicabiliter ut hic Deus, & incom-
municabiliter ut pater filius & spiritus sanctus; ac
proinde duplex est ratio subsistendi; nō sub-
sistit essentialiter hic Deus sua deitate formaliter,
Pater autem sua paternitate formaliter, &
filius filiatione, & spiritus sanctus processione sub-
sistit personaliter; quamvis hic Deus & deitas sit
idem realiter cum qualibet diuina persona & eius
proprietas personali; atq; ideo non sit aliud
realiter hic Deus essentialiter subsistens à
tribus personaliter subsistentibus, sicut nec est
realiter distincta deitas, qua ratio est essentialiter
subsistendi, à tribus rationibus personaliter
subsistendi. Radix autem prædictæ differen-
tiæ inter Deum & creatas substantias est in-
finita perfectio diuina naturæ, cui per se pri-
mo conuenit subsistentia, & ex ea veluti ex pri-
mo fonte ac ima radice ad tria supposita de-
rivatur; naturæ vero creatæ nulla conuenit sub-
sistentia nisi ratione suppositi; igitur subsistens
& subsistens ut sic abstrahit à communica-
bili & incommunicabili.

Subsistens
essentialis
Deo conuenit
nisi proba-
tur multæ
argumentis
Primarij.

Iam verò quanto loco probandum est vtram-
que Deo conuenire subsistentiam; & primò es-
sentialis deinde personalem. Potissimum autem
huius veritatis argumentum illud est, quod ex
ipsa sumitur diuinitatis essentia, que est ipsum
esse subsistens, ut pè docet S. Thos. sed præ-
sertim *supra q.4. ar. 2. & q.13. art. 11.* vbi ait cum
Damasceno hoc nomen qui est, totum quod in
Deo est in seipso comprehendere, veluti quadam
pelagus substantia infinitum & indeter-
minatum. Constat autem hoc nomen, qui est,
significare substantiam habentem esse ac per
hoc subsistentem. Ex quibus sic argumentor.
Deus est essentialiter ipsum esse subsistens; igitur
in Deo est subsistentia essentialis. Antec. proba-
tur; quoniam ex hoc, quod Deus est ipsum esse
subsistens, recte deducitur in Deo & a Deo esse
rerum omnium perfectiones; sicuti si albedo
vel humanitas esset subsistens, omnem suæ specie-
i possibilem perfectionem contineret, & sui
participatione causaret, ut existimat dicitur
Plato. Est igitur in Deo subsistentia essen-
tialis ex vi ac propria & intima ratione deita-

tis, cui ex infinitate simpliciter conuenit, ut sit
ipsum esse subsistens, & ut sit qui est. Quod cui-
dantius. S. Th. expressit de potent. q.9. a.5. ad 13. i-
ta loquens: *In rebus creatis principia individuantia*
duo habent, quorum vnum est, quod sunt principium
subsistendi naturæ enim communis de se non sub-
sistit, nisi in singularibus: aliud est, quod per prin-
cipia individuantia supposita naturæ communis ad
inuenit distinguuntur: in diuinis autem proprietates
personales hoc solum habent, quod supposita diuina
naturæ ab inuenient distinguuntur, non autem sunt
principium subsistendi diuina essentia: ipsa enim diuina
essentia est secundum se subsistens, sed è conuer-
sö proprietas personales habent, quod subsistit
ab essentia: ex eo enim paternitas habet, quod sit
res subsistens; quia essentia diuina, cui est idem se-
cundum rem, est res subsistens. Hæc ibi D. S.
Quem locum explicat Cai. *infra q. 40. a. 4.* Igi-
tur subsistentia per se primo conueniens Deo
est essentialis, qua Deus ut Deus est in seipso
subsistit; & ex ea derivatur ad hypostates subsi-
stentia personales, quibus formaliter vnaqueq;
persona subsistit, sicut essentiali subsistentia Dei
in seipso subsistit. Ex quo patet falsò dixisse *Vasq. im-*
postradi- *Vasq. dis. 125. cap. 1.* D. Th. ubique loqui de
litteris existentia, nusquam autem de subsisten-
tia absoluta. Eandem in Deo subsistentiam es-
sentialis luculentiter expressit D. Aug. *libr. 7. de*
Trinit. cap. quarto vbi probat vnam esse in Deo
tantum essentialis & absolutam subsistentiam.
Eius verba sunt: *Nam si hoc est Deo esse quod sub-*
sistere, ita non erant dicendæ tres substantiae, ut non
dicitur tres essentia. Et concludens ait: Sicut enim
ab eo, quod est esse appellatur essentia, ita ab eo quod
est subsistere, substantiam dicimus; absurdum enim
est, ut substantia relatiæ dicatur: omnis enim res ad
seipsum subsistit quanto magis Deus? Quod idem
non obscurè significat D. Hieronymus in epi-
stola 57. ad Damascum, ita scribens: *Vna est Dei & sola*
natura qua verè est: id enim quod subsistit, non habet
aliunde, sed suum est.

C Ad hæc duo testimonia respondet Vasq. & *Vasq. dis.* primò dicit, nullum esse ex Sanctis Patribus responso-
tam Latinis, quam Græcis, qui post compo-
sitionem de vna vel triplici subsistentia confi-
tenda concedat in Deo absolutam aliquam sub-
sistentiam. Hier. autem & Aug. qui eam cōcesser-
unt, non satis intellexisse significationem no-
minis *Hypostasis*, que postea communis consen-
tiam in Ecclesia Latina recepta fuit. Nec dubi-
tandum esse Scholasticos, qui hoc nostro tem-
pore ob testimonium Hieronymi & Augustini
concedunt in Deo subsistentiam communem
& absolutam, ignoratione vocis lapsos fuisse
mirandumque esse id eos ignorasse, quod ab
Ecclesia tam Græca quam Latina iam diu sine
controversia receptum erat, nempe subsistentiam
idem esse quod suppositum & personam.
Quod autem Hierony. & Augustinus hoc ignora-
uerint, mirum non esse, quia nondum vis
nominis Græci apud Græcos ipsos satis nota erat.
Deinde ad verba D. Augustini respondens ait
ea nullius esse momenti pro nostra sententia.
Primò quia D. August. vnam solam admittit
in Deo subsistentiam: nos præter communem
illam absolutam tres volumus esse relatiæ.
Secundo quia D. Augustinus nunquam vñus est
nominis subsistentia, sed nomen hypostasis
semper interpretatus est nomine substantia;
igitur cum probat Deum ad se subsistere non
relatiæ, folium loquitur de actu subsistentia;
quem possumus existentiam substantialem ap-
pellare, non de subsistentia, nec concre-
te, nec

nec abstracte, de qua est nobis nunc controuersia. Tertiō quia suspectum habuit Augustinus nomen hypostasis, & nunquam verit substantiam sed substantiam. *Ad verba verò Dini Hieronymi* responderet primō eodem modo quo ad verba Diui Augustini. Secundō ait D. Hieronymus hoc tantum voluisse significare, videlicet diuinam essentiam verē substantiam & se & non ab alio: sicut creature qua ab alio pendent ut à causa; in quo sensu interpretatur etiam verba D. Greg. *Nys.* dicentis in libro de vita Moyſis, Deum esse quod verē est & quod natura sua est; & præter supremam essentiam nihil verē substantere, quia per se & per naturā suam nil aliud substantit. *Sed hæc præterquam quod videtur liberē nimis & audacter effusa,* Sanctorum quorum verba retulimus mentem non attingūt. Nam cū nomen hypostasis apud Græcos cui apud Latinos respondet nomen substantia; sit ambiguū, ita ut quandoque significet essentiam & quandoq; suppositum, ut diligenter annotauit *Vasq. in 124. cont.* quamvis iam vñf frequenti receptum sit, vt tres in Deo & non vnam tñ cōfiteamur hypostasim, eo quod hæc vox ad substantiam incomunicabilem significandam sit accommodata: nihilominus apud Latinos non solum nomen substantia, sed etiam substantia remanet ambiguū ad substantiam, siue substantens communicabile & incomunicabile. Cum enim prædicti Patres viderint diligenter acta Conciliorum duobus ante seculis celebratorum, nunquam vnicam asseruissent substantiam absolutam, nisi substantia nomen apud Latinos remansisset ambiguū. Porro D. Hieron. peritissimum fuisse lingua Græca constat ex correctione noui testamenti per eum facta, de qua sic loquitur: Nouum testamentum Græca fidei reddidi: Quare licet tres simpliciter in Deo confiteamur substantias cū quinta & sexta Synodo generali; vnam tamen Catholicæ dicimus essentiale & tribus communem in Deo substantiam. Quod sèpè docuit S. D. & alij graues & antiqui Scholastici, quos recitat Zum. Suar. & Vasq.

Quod autem ait D. Aug. vnam in Deo solam substantiam & eam absolute admittere, & eum nunquam vñm fuisse nomine substantię sed tantum nomine substantia, in quod vertebat nomen hypostasis, nihil officit. Nam primō nomen substantia apud Augustinum idem significat quod nomen substantia; ait enim ab eo quod est substantere substantiam dici. Et quemadmodum ob erroris periculum negabat tres in Deo substantias, sic ob eandem causam tres non affirmauit in Deo substantias. Et præterea circa fin. illius cap. ita loquitur Augustinus de Patre & Filio: Non est corporalium ista conditio, ut insit sibi inuicem, & substantia natura habeant perfectam unitatem: & paulò inferius. Inesse autem non aliud in alio ut corpus in corpore, sed ita esse, ac substantere ut in substantie insit, ita verē inesse, ut & ipsa substantia. Vtitur igitur Augustinus vtroque nomine: scilicet substantia & substantis.

Denique D. Hierony. & Nys. manifestè loquuntur in sensu diuinæ scripturæ Exodi 3. vbi de seipso loquens Deus ait ad Moyſen: Ego sum, qui sum, sic dices filij Israël. Qui est, misit me ad vos: quibus absolutissimam & perfectissimam substantiam sibi formaliter & essentialiter conuenientem aptissimis vocibus Deus expressit.

Erat.

Secundum argumentum pro eadem veritate ex

A infinita diuinitatis perfectione desumitur hoc modo. Diuina essentia siue deitas quæ est ipsum esse subsistens, est simpliciter infinita omni intrinsecè claudens perfectionem simpliciter: At substantia seclusa incommunicabilitate est perfectio simpliciter; ergo intrinsecè clauditur in essentia diuina; igitur essentia diuina secundum se conuenit substantia, non quidem incommunicabilis, sed trib. personis ac personilibus substantijs communis. Maior patet *ex a. 2. q. 4. vbi ex hoc, quod Deus est ipsum esse subsistens*, probatur in Deo contineri omnem essendi modum & perfectionem. Constat autem perfectiones simpliciter in Deo formaliter & non virtualiter tantum contineri, ut ibi annotavimus. Certum est etiam eas essentia primò & per essentiam in personis intimè clausum illis conuenire: igitur essentia diuina nullam perfectionem simpliciter aut eius complementum mendicat (vt ita dixerim) a personis, sed è contra quilibet vna numero perfectio simpliciter ab essentia ut à prima radice derivatur. Minor autem probatur. Primò ex A.D. *supra q. 29. a. 3.* dicente, id quod perfectissimum est in natura rationali esse substantens: ex quo deducatur nomen personæ, quod significat substantens in rationali natura esse Deo attribuendum, eo quod eius essentia continet in se omnem perfectionem. Quem discursum *ibid.* explicauimus cum Cai. Secundò probatur eadem minor; quia Deus ut Deus est substantia non incompleta siue imperfecta, & quali habens rationem quo; ergo perfecta & habens rationem quod; id autem ex quo formaliter substantia dicitur habere rationem quod, est substantia; ergo substantia est perfectio simpliciter Deo conueniens.

Vt autem evidenter eluceat efficacitas huius argumeti, considerandum est personæ diuinae conuenire substantiam cum incommunicabilitate; quorum primum, scilicet substantia, maximam dicit perfectionem & ad essendi complementum pertinet: ac proinde secundum se siue absolute sumpta substantia ad essentiam pertinet, sicut & reliqua persectiones simpliciter: secundum autem scilicet incommunicabilitas, secundum quam hac hypostasis ab alia distinguitur, non est formaliter aut simpliciter perfectio, quamvis insit necessariò personæ veluti conditio, vt sit in Deo Trinitas suppositorum, quæ ad perfectionem infinitam pertinet deitatis modo superius explicato *questione 28. articul. secundo*. Prouenit autem incommunicabilitas in rebus creatis à limitatione, indiuinis autem ex oppositione relativa.

Sed prædicta mititur Vasq. noua quadam exposita doctrina conuenire; ait enim primò necessarium quidem esse concedere individuum concretum deitatis, quod intelligatur prius esse personis, non tamen ut absolute substantes, quod ad *Vasq. questione 28. articul. secundo* referatur, & confitetur. Individuum non potest includere aut connotare personas in singulari: Alioquin nec tres dicentur unus Deus, nec communis esset Deus tribus personis: id enim (inquit) quod in suo conceptu connotat tria hæc supposita speciem, non potest esse commune tribus & vnicuique conuenire: connotat igitur vniuersè hanc vel illam personam. Cum itaq; pronomen demonstrativum non demonstraret connotatum sed directum significatum, consequens est ut dicatur hic homo, non quia sit in hoc supposito, sed quia sit hæc natura in se vel alio supposito. Et hoc modo dicimus hunc numero Deum, demonstrantes naturam non personas, id est

Id est hanc vel illam personam singularem, sed personam in universum. Quo sit inquit ut concretum deitatis sit prius cognitione nostra quam personae eo genere prioritatis quo uniuersale, ut animal, dicitur esse prius particulari scilicet homine; Et quia nomen dicitur singulare ex directo significato, non ex connotato, ideo licet connotatum sit commune, nomen tamen Deum aut nomen hic Deus aut hic homo singulare est. Ex quo inferat eodem modo dari individuum humanitatis vel cuiusque naturae, quod in cogitatione nostra sit prius personae; quia concreta aliarum naturarum eodem modo significatur cum connotatione suppositi, non in singulari, sed in communi, sicut concretum deitatis. Et ita (inquit) si una humanitas a tribus personis assumeretur, eodem profus modo demonstraretur concretum humanitatis, & diceremus hunc hominem non ostendit hac vel illa persona singulari, sicut ostendimus concretum deitatis non demonstrata persona singulari. *Ex his arbitratur Vasq. ea, quae primo loco iecimus ex D. Tho. & Caetano, fundamenta subuertere: cum tam men haec eius noua doctrina sit manifeste falsa, & directe pugnet cum textu huius articuli in respons. ad 3. vbi S. D. statuit differentiam inter hoc nomen Deus, & hoc nomen homo, quo ad supponere pro persona, desumptam ex diversa ratione & modo communis unitatis triusque naturae, diuinæ scilicet & humanae: eo quod unitas seu communis humanæ naturae non sit secundum rem, sed tantum secundum considerationem: essentia vero diuina sit una & communis secundum rem: igitur non est eadem sed longe diuersa ratio horum nominum, scilicet homo & Deus in significando, connotando & supponendo, ut hic etiam assertat S. D. in e. & ad 3. Quare dicendo hic homo non solum connotatur sed etiam significatur determinatum suppositum: hic vero Deus solum significat diuinam naturam subsistentem.*

Ad rationem autem secundo loco adductam, cui etiam nitebatur Durandus, respondet Vasq. & duo dicit. Primum est subsistentiam incomunicabilem esse perfectionem simpliciter; quia melius est subsistere incomunicabiliter, quam non subsistere; & eadem ratione subsistere paternitate & filiatione esse perfectionem simpliciter. Secundum est, infinitatem essentiae diuinæ in eo positam esse, vt non sit ab aliqua causa, non autem in eo vt infinitæ perfectiones distinctæ, aut omnis perfectio tam personalis quam essentialis formaliter ei conueniat ratione ipsius; nam ratione ipsius solum conuenit ei perfectio essentialis, non autem hypothatica, quae est subsistencia. Differt igitur (inquit) essentia diuina à creatura, quia diuina natura non subsistit aliquo ab ea realiter distincto, sed sola relatione quae id cum ea est ex natura rei: at natura creata semper subsistit adiuncta sibi personalitate realiter distincta, quam tamen non includit intrinsecè in suo conceptu. Et eodem ferè modo Val. respondet ad argumenta, quae sibi proponit pro sententia Caet. sed in primis supra q. 28. a. 2. cumulate probauimus relationem, qua formaliter subsistencia & persona redditur incomunicabilis, non esse perfectionem simpliciter. Deinde superior ostendimus subsistentiam ex sui ratione abstrahere à communib[us] & incomunicabili, & consequenter à personali & essentiiali: quod euidentius ostendit respondentes ad argumenta. Denique cū faciat expositores predicti diuinam essentiam,

Naz. in 1. part. D. Th. tom. 2.

A prout à relationibus & personis distinguitur actu, & formaliter continere oes perfectiones, quae re ipsa communes sunt, & essentiam consequuntur: & ex his perfectionibus principia sunt essentiales subsistentia, ut perspicue declarantur, quae hucusque diximus: consequens est talis Deo subsistentiam esse tribuendam, cui quia nihil deest ad completam rationem personae, nisi incomunicabilitas, idcirco nuncupatur à Cai. hic Deus ita subsistens persona incompleta, id est res, cui congruant omnes persona conditiones præter ultimam, quae persona ratione completa. Qui dicendi modus, et si quo ad ipsam verborum formam non habeat in scripturis, Concilij aut Patribus testimonium, nec fit in usum deducendus, aptissimum tamen est ad exprimendam utrumque tam singularē diuinā naturā perfectionē: atque ideo debuerunt Vahlen. prædictus & Vasq. ac alij recentiores ab acriori censura temperare. Neque verum est, quod Caiet. imponit Vasq. eum unquam appellasse illud essentiale subsistens, scilicet hunc Deum, semi-personam & semi-suppositum.

Postremo solet ad nostræ sententie confirmationem produci testimonium Agathonis Papæ in ep. que habetur in 6. Syn. ad 4. cuius verba sunt: Confitemur Deum Patrem, Deum Filium, Deum spiritu sanctum, non tres Deos, sed unum Deum, non trium nomnum subsistentiam, sed trium subsistentiarum unam subsistentiam. Fuit autem hec Epistola non folius Agathonis, sed etiam totius Concilij nomine à Latinis, ac proinde ut arbitramur Latinæ cōscripta, & cōsequenter iuxta sermonis Latini proprietatem accipienda: hic est subsistentia, prout ab essentia distinguitur ut eius modus & complementum. Nec obstat, quod in editione Conciliorum postrema per Surium facta legamus, non unam subsistentiam, sed unam subsistentiam: quia vestigioribus codicibus, in quibus legimus unam subsistentiam, maior est adhibenda fides; Nam quod ait Vasquez non esse credibile in tam paucis verbis eadem voce usum fuisse Agathone in confutata, sensu tamen diuerso, mane est, cum in utroque sensu, non solum apud Latinos, sed etiam apud Græcos, vox illa, subsistentia, esset in usu, ut patet ex verbis Augustini, Hieron. Naz. & ceterorum, quos referunt Zumel. & Suar. quibus non plenè videatur mihi Vasq. satisfacere. Nec difficile est ex subiecta materia & terminorum connexione, variam eiusdem termini in eadem periodo repetiti significationem concipere. Deinde si legamus personarum loco subsistentiarum, ut alii codices habent, non erit diuersa, sed eadem bis repetita vocis significatio.

Quinto videndum est: an huic Deo ratione congruat individui & singulari; neutrum ete- Probatum dictorum nominum de hoc uno numero Deo singulare Deo prædicari contendit pluribus argumentis rite sump. Bartholomaeus Spina, quem latenti vocum arbitrio rationem considerata deceptum. Ad cuius euidentiam scito his vocibus, videlicet singulare, vnum numero & individuum, idem omnino significari. Nam vt ait Arist. in 3. Metap. tex. 14. Singulare exponimus, quod numero est vnum uniuersale autem quod in his. Individuum autem manifeste dicitur per negationem diuisionis in plura, non quæcumque, aut quocumque; sed quæ plura sint & dici possint secundum illam eandem rationem, qua constituitur illud vnum, quod dicitur individuum, quod est non esse multis communicabile tanquam superius in inferioribus sibi subiectis. Exemplis res fieri perspicua: homo non est singulare, aut in-

*Cur Cai. dicit
hic D. est
esse persona
incompleta.*

*Vasq. impo-
nuntur
flora diuisi-
tur.*

diuiduum, quia secundum eam rationem, qua constituitur in esse hominis, & in propria unitate specifica communicabilis est Socrati, Platoni & Petro tanquam superius sui inferioribus, adeo ut Socrates, Plato & Petrus, sint plures homines sub homine positi, vt inferiora quædam sub suo superiori naturam illius habentia secundum eius propriam rationem, & unitatem, sed numerali tamen diuisione multiplicatam. Quod idem dicendum est de humanaitate sic abstracte concepta. Socrates autem singulariter quoddam est & individuum; quia secundum eam rationem, qua constituitur in esse Socratis, & secundum suam unitatem numeralem, non est pluribus, vt inferioribus sibi subiectis communicabilis, vt scilicet sint plures Socrates eadem individuali proprietate & unitate gaudentes; id enim manifestam inuoluit repugniam. Et eadem ratione humanitas haec, individuum & singulare quoddam est codem modo incomunicabile. Nam eti pluribus possit per assumptionem diuinis suppositis communicari, non per hoc tamen definit esse singularis & individua, cum assumpta retineat illam unam numero, qua constituitur & a ceteris omnibus humanitatibus distinguitur, individualem proprietatem.

*Singularare
quid sit.*

Illud est itaque singulare & individuum, quod est unum numero, & ea ratione qua unum est non est pluribus comunicabile tanquam inferioribus sibi subiectis. Quo sit, vt illud omne cui conuenit in rerum natura subsistere, aut etiam extiterit quoconque modo, sit vere ac propriæ singularis & individuum, siue sit substantia siue accidentis, siue sit totum siue pars, vt affirmat expressè S. Th. 3. p. q. 2. a. 2. ad 3. & 3. dist. 6. q. 1. a. 1. habent. n. hec singula suas individuales proprietates, quibus non solum ab alijs, siue totis siue comparibus distinguantur, sed etiam in seipsis diuidi minime possunt; Hæc enim manus individuabilis est in seipsa, vt plures nequeant esse manus, quæ sint haec una manus; id enim implicat contradictionem, vt ante diximus.

Cum itaque Deus hic unus numero multiplicari non possit, vt sint plures Dij, qui sunt hic unus numero Deus, ob dictam causam; quia videlicet implicat repugniam, sequitur Deum hunc esse singulare quoddam & individuum. Quod differtis verbis expressit A. D. supra quest. 13. ar. 9. vbi determinat nomen Dei esse incomunicabile pluribus secundum rem, eo quod significat formam substantiem & per seipsum individuatam. Ex in fine corporis ita loquitur. Si vero esset aliquod nomen impositum, ad significandum Deum, non ex parte naturæ, sed ex parte impositionis, secundum quod consideratur vt hoc aliquid, illud nomen esset omnibus modis incomunicabile (scilicet secundum rem, & secundum rationem) sicut forte est nomen Tetragramaton apud Hebreos: & est simile, si quis poneret nomen soli significans hoc individuum. Hæc ibi D. Thomas. Ex quibus duo maximè facient sententiae nostræ: primum quod affirmat hoc nomen Deus, esse nomen individui: secundum quod affirmat in Deo essentialiter sumpto (sic enim ibi de Deo loquitur) considerari, & esse rationem suppositi significatam nomine quadrilittero; Adonai siue Iesu; certum est autem in Deo essentialiter sumpto non esse perfectam, & completam rationem absoluti suppositi. Sumit igitur ibi S. D. suppositum pro substantiente; quia nonnullam quamvis incompletam habet rationem hypo-

A statim est enim hic Deus subsistens, vt individuum intellectus naturæ, quibus omnibus & solis conditionibus persona constituitur; sed quoniam secunda conditio, videlicet individuum, prout dicitur de hoc Deo, non dicit perfectam, id est secundum oen modum, incomunicabilitatem: idcirco Cai. ad unicum illum individui modum, quasi noue cognitum, nouum adaptauit vocabulum personam illud incompletam appellans.

Nec tamen sequitur, lapidem, equum aut asinum *obi. Spina*

ob defectum unius conditionis, scilicet rationis naturæ, dici posse personam incompletam, vt deducit predictus author, cum lapidi aut asino,

B nulla ratione congruat rationalis naturæ; huic autem Deo congruat intellectus naturæ, & non desit omnis ratio incomunicabilitatis, sed una tamen, & reliqua conditiones absunt absolutissimè.

Quamvis enim hoc individuum siue singulare, quod est Deus, tribus suppositis sit commune, non tamen dividitur in eis natura diuina, sed numeralem retinet unitatem. Nec ad tria supposita comparatur hic Deus aut eis communiciatur, vt superioris ad inferiora subiecta, quibus sit commune secundum rationem; alioquin effet viuensale, quod negat S. D. & omnis Theologorum Schola communiter: sed eis communicatur, vt commune simili rem, & vt natura primò substantis suis suppositis per eam substantibus.

Quodlibet autem diuinum suppositum singulare est, & individuum: non ea ratione tantum, quod pluribus non possit eiusdem rationis & unitatis suppositis communicari, vt exempli gratia, persona Patris pluribus patribus, qui sunt idem numero Pater, siue eadem persona patris; sed quod non possit pluribus quonodo siue substantibus, siue suppositis comunicari. Quo sit, vt pater nescimus sit individuum & singulare, sed etiam suppositus & persona, quia nimirum simpliciter, i. omnibus modis est incomunicabilis. Duplicis ergo rationis individuum est in diuinis. Unum vt hic Deus secundum unam tantum rationem incomunicabile.

Alterum vt haec persona puta pater aut filius aut Spiritus S. omnibus modis incomunicabile.

Primum deitate constituitur, quæ hoc ipso, quod forma est per se substantiam à materia separata, una numero est & singularis, sicut Gabriel, vt affirmit A. D. supra qu. 3. a. 3. ita, vt ipsa forma sic abstracta virtutem habeat principiorum omnium individuum. Secundum autem proprietate relativa, puta paternitate constituitur in esse personali simpliciter incomunicabili.

Alia est igitur incomunicabilitas, quæ completerat rationem suppositi, siue personæ, ab ea, quæ diuinæ naturæ conuenit substanti: quæ licet non sufficiat ad hypostasim, aut personam, sufficit tamen ad individuum, siue singulare constituendum.

Sed aut spina substantiam quidem omnem abstractam individuari per immunitatem materia, & consequenter per seipsum, non tamen omnem sub una & eadem ratione: sed substantiam creatam sub ratione absoluta, increatum vero sub ratione relativa;

E Et cum relations in Deo idem sint realiter quod essentia, affirmando essentiam per relations individuari, dicitur eam realiter individuari seipsa. Nec in (inquit) propter hoc dicitur deitas individuari, aut distinguiri relationib, sed hic Deus & deitas individuatur tribus relationibus in tribus personis, vt aliud sit Deus pater a Deo filio, non in deitate sed in re confit.

Reff. Spina

su-

superius tacti ex abstractione & subsistentia per se primo diuina natura conueniente, & per eam personis; est enim, vt ait S. Th. de pot. q. 8. a. 3. Deus per suam essentiam aliquid in se indiuisum, & ab omnibus quae non sunt Deus distinctum. Et quamvis sit tribus communis, ea communitas non est rationis, sed rei vnius numero tribus communicata, atque ideo prius nostro modo intelligendi, in re fundatum habente, est in se Deus vnius numero & singularis, quam sit Pater & Filius & Spiritus S. sicut vniuersaliter essentialia priora sunt personalibus. Cum itaque hoc indiuiduum absolutum sit primò subsistens, nec ponatur à nobis nisi ratione distinctum à tribus indiuidiis personalibus; sicut nec aliam realiter ponimus eius subsistentiam à relatiuissimis hypostatis subsistentijs, sed dumtaxat ratione distinctionem: nullo colore deduci potest ex nostra, quae est Cai. sententia, hunc Deum esse indiuiduum præter tres personas: aut esse in Deo quaternitatei personalium aut subsistentium; Neq; conceptio nostra Deū ut singularem & indiuiduum apprehendens illum abstrahit à personis & relationibus, vt persona remaneat absoluta, qualcum in Deo iudicatur esse Gentiles & H̄brei, vt affirmat Spina predictus. Aliud est enim abstrahere subsistēs absolutum à relationibus personalibus, & aliud in Deo uno in essentia, & trino personis considerare duplē rationem subsistēti, scilicet absolutam maximē vnam illi merito essentiæ cōgruentem, & relatiuam in tribus oppositione diuinā; sic enim nulla proprietate abstractio, sed infinitam Dei perfectionem in subsistendo, diuersis conceptionibus contemplamur: Sicut etiam Deum intelligimus sapientem, volentem & omnipotentem absq; vla abstractione saltem præcisiuā à personis; alioquin cum attributu aliquod de Deo predicamus, fieret semper abstractio à personalibus præcisiuā, quod neque verum est, neq; quisquam ex Metaphysicis aut Theologis id hucusque dixit; Nec vis aut modus predicationis id requirit, sed magis opportunitas: vim enim & modum habet concretum & vnitum predicationis, non verò diuisum & abstractum ab alijs eidem subiecto naturaliter & per se congruentibus.

Solutio obiectio spinis

Tres in Deo esse incommensurabiles subsistentias, relationes subsistentias.

SED IAM de tripli relativa seu personali subsistēti abstracte sumpta, (nam de ea concreta sumpta nulla potest inter Catholicos esse controuersia) quae huic loco necessaria sunt, breui- ter & per se annotemus.

Considerandum est igitur sexto personalitatem sive creatam sive increatam terminum esse natura personata; ac proinde tres diuinæ personalitates esse tres diuinæ naturæ terminos; longè tamen diuersa ratione, quam sit quævis creata personalitas propriæ naturæ terminus. Nā hæc non clauditur intimè in ratione naturæ terminata, personalitates vero diuinæ includuntur in timè in ratione diuinæ naturæ, prout in se & prout etiam à nobis integra & perfecta conceptione percipitur. Deinde non ita tribus comunicatur & terminantur relationibus sive proprietatibus personalibus, vt ab his in subsistēdo depédat, vt eis per se primò subsistat, sicut natura quælibet creata sua propria vel aliena subsistēti terminatur, vt ea formaliter & simpliciter in esse subsistēti cōstituantur; cū se ipsa primò perfecte & absolute subsistat diuina natura, & proprietatibus ipsis personalibus conferat subsistēti. Quamobrem existimandum est vnicā essentiale subsistēti tribus proprietatibus

A relatiuissimis paternitatib; filiationi & processioni ita communicari, vt in eis intimè claudatur ac per eas modo nostro intelligendi modificeatur: & iuxta distinctionem earum & pluralitatem distinctæ, pluresque resultent subsistentiæ personales. Igitur essentialis subsistēti, prout includitur in paternitate & per eam modificatur & determinatur, est ipsa personalis subsistēti patris formaliter; & eadem ratione, prout in timè clauditur in filiatione & per eam modificatur, est personalis subsistentia filij. Cum autē prædicti sint modi relatiui, nullam essentiali subsistentiæ perfectionem adiungunt, sed è contrario proprietati omnis perfectione ab essentiali clausa subsistentia deriuatur.

B Nec tamen sequitur eodem modo diuinā distinctionem aut plurificari naturam, quae in singulis proprietatibus personalibus in timè clauditur, vt dici debeat tres essentiæ siue naturæ personales, & vna tm̄ essentialis. Nam subsistēti, quatenus subsistēti est, per se pertinet ad rationem hypostatis siue personæ, quae nihil aliud est, quam rationalis naturæ incomunicabilis existentia, i.e. subsistēti, vt ait Richar. essentia verò, vt essentia est, quamvis clauditur in ratione personæ, ad solam tamē attinet communem personæ speciem. Ex quo sequitur alia differentias videlicet essentia semper vna remaneat, neq; vñquam distinguatur multipliciter aut pluraliter dicatur, nisi per accidens. Propter ipsum naturæ imperfectionem, que sī totam sui perfectionem, non participatur in singulis, quibus communicatur suppositis: subsistēti verò iuxta suppositorū numerū dicatur pluraliter; non n. modificatur essentia diuina proprietatibus personalibus ob dicta causam, sed indiuisa remanet; subsistēti verò essentialis ex sui propria ratione vna manens & eadem modificatur ut diximus, & determinatur per hypostaticas proprietates, vt sit hæc, & illa subsistēti personalis. Secundò & fortasse melius dici potest nomine essentiæ in diuinis nō esse multiplex: sicut nomen subsistēti, quod est ambiguum ad subsistēti essentialē & personalē. Quo sit ut essentiæ subsistēti tribus proprietatibus coniuncta, resultent tres subsistēti personales, ita vt vox illa complexa subsistēti personalis non significet subsistēti essentiæ cum proprietate determinante, sed ponatur loco vocis simplicis, quae idem significaret quod supposititalis vel personalitas. Quemadmodum autem relatio puta Paternitas, vt dicit simul ad & in, id est, essentiæ & relationem, constituit personalis patris; ita eadem paternitas, vt dicit subsistēti paternitate quasi contractam sive determinatam personalis patris siue patrē subsistēti constituit. Cum etenim in Deo nihil sit ut accidens in subiecto, quidquid in rebus creatis habet esse accidentale, cum in Deum transfertur, habet esse substantiale, vt ait S. D. suprà q. 28. a. 2. loquens de diuinis relationibus; igitur diuina relatio sicut intimè claudit essentiam, ita & substantiam ac essentialē subsistēti: atque ideo sicut affirmat S. Th. de pot. q. 8. a. 3. ad 7. relationes constituere diuinas hypostases, quatenus sunt essentiæ diuina, sic etiam infra q. 40. a. 2. ait, quod si relatio sit subsistens nō praesupponit, sed secum fert distinctionem: Et in a. 3. eiusdem q. ita loquitur Paternitate pater non solum est pater, sed est persona, & est quis, sive hypostasis; quia si paternitas vt includens intimè subsistēti, constituit personalis patris. Nec tamē sequitur essentiæ tantum esse patris subsistēti; Nam quemadmodum paternitas vt in-

subsistēti obiectio spinis

C & forfatu melius dici potest nomine essentiæ in diuinis nō esse multiplex: sicut nomen subsistēti, quod est ambiguum ad subsistēti essentialē & personalē. Quo sit ut essentiæ subsistēti tribus proprietatibus coniuncta, resultent tres subsistēti personales, ita vt vox illa complexa subsistēti personalis non significet subsistēti essentiæ cum proprietate determinante, sed ponatur loco vocis simplicis, quae idem significaret quod supposititalis vel personalitas. Quemadmodum autem relatio puta Paternitas, vt dicit simul ad & in, id est, essentiæ & relationem, constituit personalis patris; ita eadem paternitas, vt dicit subsistēti paternitate quasi contractam sive determinatam personalis patris siue patrē subsistēti constituit. Cum etenim in Deo nihil sit ut accidens in subiecto, quidquid in rebus creatis habet esse accidentale, cum in Deum transfertur, habet esse substantiale, vt ait S. D. suprà q. 28. a. 2. loquens de diuinis relationibus; igitur diuina relatio sicut intimè claudit essentiam, ita & substantiam ac essentialē subsistēti: atque ideo sicut affirmat S. Th. de pot. q. 8. a. 3. ad 7. relationes constituere diuinas hypostases, quatenus sunt essentiæ diuina, sic etiam infra q. 40. a. 2. ait, quod si relatio sit subsistens nō praesupponit, sed secum fert distinctionem: Et in a. 3. eiusdem q. ita loquitur Paternitate pater non solum est pater, sed est persona, & est quis, sive hypostasis; quia si paternitas vt includens intimè subsistēti, constituit personalis patris. Nec tamē sequitur essentiæ tantum esse patris subsistēti; Nam quemadmodum paternitas vt in-

cludens simul ad & in, id est respectum & essentiam, ratione differt ab essentia, sicut animal rationale siue homo ab animali: ita eadē paternitas vt simul includens respectum ad filium & essentialē subsistentiam, ratione differt ab essentialē subsistentia, & est personalis subsistentia, i.e. personalitas patris; quæ vt subsistentia est dicit perfectionē simpliciter, vt patris aut̄ abstractit à perfectione & imperfectione: sic n. dicit relationis respectum, qui neq; perfectio est, neque imperfectio: & vniuersaliter subsistentia incommunicabilis vt sic nullam dicit perfectio nem, & ideo multiplicatur, sicut relatio.

*Duas esse in
qualibet per
sona subsistē-
tias, sc. esse-
tialē &
personalē.*

Ex dictis sequitur primū in unaquaque diuina persona duplēcē esse subsistentiam ratione distinctam, scilicet essentialē & personalem, nec unam alteri repugnare, sed aptissimē consonare. Quod exemplo rationalis animæ in Paulo subsistentiis potest vtcunq; declarari: certum est enim animā rationalem esse subsistentem, cum sit à corpore independens, & illi conueniat esse per se primū, non solum vt quo, sed etiam vt quod, quamvis incompletē: & illud corpori communicet & ad se retrahat à corpore separata, & iterum reunita communicet: sicut aut̄ subsistit vt quod nūc anima Pauli à corpore separata, & eandem, postquam in resurrectione fuerit vniā corpori subsistentiam retinebit & corpori communicabit, & ex ea communicatione resultabit totum compositum, scil. persona Pauli subsistens subsistentia completa & personalis: ita modo nostro intelligendi concipiatur essentia diuina vt per se primū subsistens, quamvis per eam subsistentiā non habeat rationem suppositi vel personæ, quia non est simpliciter incommunicabilis: deinde concipiatur vt relationi, puta paternitati copulata, & eidem idēticē communicata, & simul cum ea personam patris constituens subsistentem incommunicabiliter. Et sicut alterius est rationis animæ subsistentia à subsistentiā Pauli: sic alterius est rationis formaliter loquendo subsistentia diuinæ naturæ à subsistentiā Patris. Et sicut Paulus sua propria subsistentia formaliter subsistit, quatenus si est subsistentia suppositi, quæ tamen radicaliter est ab animæ subsistentiā: ita patet sua formaliter est subsistens personalis & incommunicabilis subsistentia, quā radicaliter habet ab essentiā paternitatis, vt est personæ patris constitutiva, considerando paternitatē prout est relatio præcisē ab essentiā distincta: nā integrē cōcepta essentiā includit intrinsecē vt ante diximus. Et sicut essentialis subsistentia est ratio essentiæ, & patri, in quo est essentia, subsistendi essentia liter: ita personalis subsistentia, resultans nostro modo intelligendi ex essentiā siue essentiāli subsistentia & proprietate personali, est ratio patri subsistendi personaliter. Et sicut animæ subsistentia non pendet à subsistentia suppositi, sed è contrā; sic in Deo essentialis subsistentia non penderet à suppositis, aut ab eorum subsistentia, sed è contra. Denique sicut animæ subsistentia non ponit in numerum cum subsistentia Pauli, aut cuiuscunq; suppositi: ita neque essentialis in Deo subsistentia ponit in numerum cum tribus personalibus subsistentijs, vt dici valeant quatuor subsistentiæ.

*Conclusio-
nes deduc-
tæ, & pro-
batæ.*

PRIMA CONCL. In Deo non est vna absolute siue essentialis subsistentia, prout dicit rem omnino incommunicabiliter subsistentem, aut rationem incommunicabiliter subsistendi. Probatur; Nam aliquo nō essent in Deo tria supposita incommunicabiliter subsistentiæ, nec tres hypostaticæ for-

A mæ relatiæ triū personarum constitutivæ, sed vnum tatum esset suppositum absoluta ratione constitutum, quod est hereticum.

*SECUNDA CONCL. Deus hic unus & singu-
laris est essentialiter per se primū subsistens vna sub-
sistens absolute a tribus suppositis communis. Hanc conclusionem probant efficaciter fundamen-
ta, rationes & dicta Patrum supra notata. Qui plura desiderat argumenta, legat expositores locis superius allegatis.*

*TERTIA CONCL. In Deo tres sunt incom-
municabiles subsistentia in concreto, id est tres res
incommunicabiliter subsistentes. Hec conclusio est fidei confessio plurimes in Concilijs generalibus definita, scilicet Ephesino can. 4, Constanti-
nopolitano 4, consultatione 8. can. primo, & Cō-
stantinopolitano sexto, actione 11, & alijs eadem
voce in sensu nostra conclusionis tres in Deo
subsistentias affirmantibus, vt interim Patres
omittant, quorum dicta referunt recentiores
locis supra notatis.*

*QUARTA CONCL. Tres diuine personæ, pre-
ter communem omnibus essentialē subsistentiam in
singulis intimè clausam, tres habent personales &
relatiæ subsistentias, id est rationes subsistendi rea-
liter inter se distinctas, ab illa verò una essentiali sola
ratione siue distinctione virtuali discretas. Hanc cō-
clusionem probant multis argumentis, & Cō-
ciliariorum ac Patri dicitis Cai. Ban. Zumel. Mol.
& Suar. locis supra notatis: & pro ea faciunt,
quæ pro sua sententia scribunt Val. & Gabriel.
Vsq. Hoc vnum tantum nobis sufficiat argumen-
tum. Singularitas aut pluralitas nominis
subsistentiū attendit secundum formam signifi-
cata per nomen; sed hoc nomen subsistens &
subsistentia dicitur pluraliter de tribus personis
non tantum adiectiū, sed etiam substantiæ: ergo in tribus personis sunt tres rationes subsi-
stendi quasi tres formæ dictis nominibus for-
maliter significatae. Maior est D. Th. in articulo
proced. quæ fuit latè superiorius explicata. Mi-
nor patet ex allegatis Concilijs & Patribus af-
ferentibus tres personas esse tres subsistentias,
id est tres res subsistentes, vel tria supposita subsi-
stentia. Et confirmatur; quia S. Th. in dicto a.
ait: Sortem, & Platonem, & Ciceronem dicimus tres
homines, Parentem autem, & Filium, & Spiritū san-
ctum, non dicimus tres Deos, sed vnum Deum; quia
in tribus suppositis humana naturæ sunt tres humani-
tates, in tribus autem personis est vna diuina es-
sencia. Et in responsive ad 4. ita loquitur. Forma
significata per hoc nomen persona, non est essentia,
vel natura, sed personalitas. Vnde cum sint tres per-
sonalitates, id est tres personales proprietates in pa-
tre, & filio, & Spiritu sancto, non singulariter, sed
pluraliter predicatur de tribus. Cum ergo nomen
subsistens & subsistentia prædicetur pluraliter
subsistentiū de tribus, oportet tres in eis esse
rationes subsistendi prædictis nominibus for-
maliter significatas. Confirmatur eadem minor;
quia si tres personæ vnam assumerent humani-
tatem, dicerentur homo, & vna persona duas
assumens humanitatem esset unus homo: quia ad
pluralitatem subsistentiū requiritur tam pluralis
formæ, quām pluralitas suppositorum; i-
gitur si non sunt in diuinis personis tres ratio-
nes subsistendi distinctæ realiter abinuicem,
sed vna dumtaxat essentialis subsistentia, non
dicentur Pater & Filius & Spiritus S. tres sub-
sistentes neque subsistentiæ neq; adiectiū; im-
mò nec aliquid subsistentiū aut adiectiū
pluraliter diceretur in diuinis. Probatur con-
sequens; quia vbi non sunt distinctæ propriæ*

rationes incomunicabilitate subsistendi, non possunt esse dislincta supposita, quibus propriè cōuenit subsistere incomunicabilitate; & consequēter nullum concretum posset pluraliter in diuinis prædicari; dicit autem incomunicabilitas non meram negationem aut priuationem, sed modum entis positivum, cuius propriaria est esse terminum naturæ, & hoc ipso simul cum ea personam sive suppositum constitutre.

*Ob. 1. com.
1. concl.*

CONTRA secundam concl. argu. Val. & primò probat opinionem Cai. esse supervacaneā; quia subsistentiæ relatiæ sunt infinitæ perfectionis & adeo intime ipsi nature diuinæ, vt sint de ratione illius; ergo ad omnia sufficiunt, ad quæ posset aliquis imaginari necessariam esse illam quartam subsistentiam absolutam. *Resp.* primò ad pri-mam partem antecedentis subsistentiæ relatiæ esse infinitæ perfectionis simpliciter, quatenus includunt subsistentiam absolutam illis cōmūnem. Ad secundam verò partem dico subsistentiæ relatiæ non claudi in conceptu naturæ diuinæ præcisè sumptu, prout distinguuntur à relationibus, quomodo nunc de ea loquimur, quāvis claudantur in conceptu essentiæ, prout est quidditas diuinæ rei sive omnia, quæ in ea sunt, sc. absoluta & respectiva, vt sup. diximus q. 28. a.

2. contr. 1. Ad argumētum igitur negatur conseq. si sumatur essentia in hoc secundo sensu: sic n. utramque sc. essentiæ & personalem subsistetiam, & omne absolutum & respectiuū includit.

Ob. 2.

Secondò. Ratio subsistentiæ addita naturæ singulari intrinsecè, sicut est essentia diuina, statim constituit personam; ergo &c. Probatur antec. primò quia de ratione subsistentiæ propriè dicta, quatenus significat gradum superadditum naturæ, est incomunicabilitas; secundo quia d. Athan. in dial. de Trin. contra Anomaos pag. 165. affirmat essentiam non nisi vt individuius spectatur, hoc est in hypostasiis subsistere. *Resp.* falsū esse antecedens absolutè loquendo. Ad primā probationem negatur antec. Ad secundam dico Athanasium loqui de subsistere subsistentia personali, non autem de subsistentia vt subsistentia est.

Obiect. 3.

Tertiò contra eandem conclusionem argumētatur Valsq. disp. 125. c. 3. Essentia diuina ita individuum secum habet existentiam, vt nō solum cum illa communiceatur tribus suppositis, sed etiam nostro modo intelligendi in illis esse dicatur, non autem per se; ergo sola illa existentia sine relatione considerata non facit naturam diuinam esse per se nostro modo intelligēdi, quatenus illud per se opponitur existentiæ in alio vt in supposito; sed adhuc relinquit aptam vt alio modo terminetur, & vt per se esse dicatur, nimirum relatione; ergo &c. *Resp.* falsum esse antecedens. Nam essentia diuina concretæ concepta non est in suppositis vt quo in quod, sed vt quod primò subsistens in habitibus ab ea subsistentiam, non autem vt per ea subsistens, & est in eis per modum identitatis.

Obiect. 4.

Quartò sic arguit. Si illa existentia communis sine relatione considerata formaliter faceret diuinam naturam per se subsistere, non posset non considerari natura diuina in concreto, quoties cum illa existentia consideratur absque vlo alio connotato; ergo, vt conciperetur abstractè, deberet cogitari sine illa existentiæ: sed naturam diuinam quantumvis abstractam semper consideramus cum existentia: ergo talis existentia nō facit esse per se, nec constituit concretum deitatis, ratione cuius ab authoribus contrariae sententia, illa communis subsistentia assertur. *Resp.*

Solnt.

Adiuinam existentiam abstractè considerat in conceptu cum existentia vt quidditas & natura quædam est, non autem vt exercet actum existentia, quo modo concipitur cum essentia concretæ considerata, quam intelligimus vt subsistentem & vt habente esse: & idem dicendum est de subsistentia. Secundò dico falsam esse minorē de natura præcisè, prout distinguitur ab habente naturam.

Quintò. Is modus loquēdi omnino tenendus obi. 5. est, quo Patres & Concilia vtūt, contra vero rejeiciendus ab omnibus est modus, qui Patrum & Conciliorū phrasī aduersatur; at afferere subsistentiam communem est modus loquendi contrarius modo loquendi Conciliorum & SS. Patrum; ergo &c. Probatur minor; quia Patres & Concilia in Ecclesia Græca celebrata post definitam controversiā de voce hypostasis semper acceperunt hypostatim pro persona sive supposito; at subsistentia Latine idem est quod hypostasis Græcæ; ergo subsistentiam absolutam afferere in Deo est contra modum loquendi Conciliorum & Patrum. Quod autem subsistentia Latinè sit idem quod hypostasis Græcæ, probat multis SS. & Conciliorum testimonij & ratione; quia nullum aliud nomen Latinum quām subsistentia cogitari potest, quod nomini Græco hy postasis melius subrogari valcat. *Resp.* falsam esse solus, minorē. Ad probationes dico, quānus nomini hypostasis respondeat nomen subsistentiæ, latius tamen patet nomen subsistentiæ, quām nomen hypostasis etiam in doctrina Patrum & Ecclesiae, vt superiorius ostendimus ex Aug. Hieron. D. Th. & alijs.

Sexto. Caiet. perperam appellat individuum obi. 6. illud deitatis semi-personam; eo quod hac voce nemo haecen sive fuerit; quinid si modum loquendi retineret, quem de subsistentia communi usurpauit, pleno ore suppositum vocare deberet; sicut enim actum existentiæ ipsius naturæ diuinæ nuncupauit subsistentiam, non semi-subsistentiam; ita ex ea constitutum non semi-suppositum, nec semi-hypostatim, sed absolute suppositū & hypostatim vocare debuisset, praesertim cum idem sit subsistentia quod hypostasis, si verbum ex verbo reddas. Hæc Valsq. disput. 156. c. 1. in fin. *Resp.* primò falsò & calumniosè imponi Cai. quod subsistentiam essentiæ numcupauerit semi-personam aut semi-suppositum, & quod actum existentiæ naturæ diuinæ appellauerit subsistentiam. Secundò dico subsistentiæ abstracthæ cōmunicabili & incomunicabili, nō aut personæ aut suppositum; & ideo subsistentiæ essentiæ absolute posse dici subsistentiæ, nō autem personam aut suppositum, sed cum additione incompleti. Tertiò dico falsum esse subsistentiam vt sic, idem esse, quod hypostasis, vt patet ex dicitur: latior enim est subsistentia.

Contra eandem concl. militant argumenta, qua proferunt & solvant Zumell. supra qu. 30. ar. 1. disp. vniqa, & Suarcz 3. p. qu. 3. ar. 1. disp. II. sect. 3.

Contra eandem concl. argumentatur Barthol. Spina multipliciter, sed eius argumenta ferè omnia per suprà posita confutantur fundamenta. Ex omnibus igitur quinque dumtaxat soluenda proponemus.

Primum est. Omne individuum alicuius naturæ est individuum in se, & diuisum seu distinctum realiter ab alijs individuis, quæ sunt in tali natura: sed nullū est tale in diuinis præter tres personas; ergo &c. Minor patet ex fide; Tum quia nihil distinguitur realiter à tribus perso-

Solat. nis, nisi singulare ab alijs; Tū quia absoluta nō distinguitur realiter a relatiu: Tum quia nullū essentialiter cōmune pluribus est distinctum ab eis realiter &c. *Reſp.* maiorem non esse veram nisi de illius indiuiduis, quę eiusdem rationis constitutio indiuiduantur; constat aut̄ huius Dei constitutiu: in esse indiuiduo ipsam esse diuinam essentiam, vt formam per se primò subsistentem; personarum autem constitutiva esse relationes, quę modo nostro cōcipiendi ratione formaliter distinguuntur ab essentia; Ut igitur hic Deus sit indiuidum, satis est pluribus Dīs non esse communicabile.

Replica Sed hoc vltimū dictū sic arguit Spina. Quod prædicatur essentialiter de pluribus distinctis vltima distinctione in aliqua natura, non est indiuidu illius nature; sed licet hic Deus non prædicetur de pluribus Dīs, dicitur tamen essentialiter de pluribus distinctis vltima distinctione reali in natura diuina; ergo &c.

Confir. Confirmatur; quia incommunicabilitas, quę pertinet ad rationē personae exprimitur in definitione Boetij per illam particulam, *substantia indiuidua*; hæc autem est omnimoda incommunicabilitas; ergo vel hic Deus non est substantia indiuidua, vel est propriæ persona.

Solue. *Reſp.* falsam esse maiorem loquendo de distinctione facta per constitutiva & distinctiva indiuidualia illorum plurium, quę sint alterius rationis à constitutio illius indiuidui, quod pluribus asseritur esse commune. Ad confirmationem dico verum esse incommunicabilitatem illam, quam significat Boetius in definitione personæ, esse perfectam, siue vt ille ait omnimodā; sed talē iam ante diximus non esse necessariā ad indiuidui constitutionem. Et quia vox ad plura indifferē simpliciter prolatā stat pro primō, ideo cū de indiuiduo siue incommunicabili loquimur absolutē, intelligendum est de incommunicabili sī oēm modum, nisi subiecta materia alium exigat sensum, vt exigit in re propria, cum affirmamus hunc Deum tribus suppositis communem esse indiuiduum; alioquin implicantia dicerentur.

Obiect. 8. Secundum eius argum. est in ordine sextum. Quod significatur vt comprehensum ab indiuiduo quālē pertinens ad indiuiduationem eius, non est per se indiuiduum, præter illud à quo comprehenditur; sed habens deitatem, vt ratione distinguitur à personis distinctis, pertinet ad indiuiduationem diuinarum personarum, quę super hoc addunt relationem per modū formæ incommunicabilis & principiū indiuiduationis; ergo habēs deitatē vt sic, nō est per se indiuidu præter personas. Maior probatur; quia indiuidu substantiæ significatur vt totum, in quo vniuntur omnia tam essentialia, quam accidentalia. *Reſp.* maiorem non esse veram, quando illi comprehenso ab indiuiduo conuenit subflistere pro se primō & per ipsum indiuiduo; tunc enim, quod ita comprehenditur ab indiuiduo, est quoddam totum, in quo cætera omnia saltē absolute vniuntur, vt in hoc Deo, qui dicitur habens deitatem & omnem perfectionem: immo dicitur etiam illi inesse paternitas, filiatio, & processio.

Obiect. 9. Tertium, singulare negatur absolutē ab hoc Deo; ergo & indiuidu. Antecedens probatur; quia S. Th. *sup. q. 31. art. 2.* cum Hylario negat Deum esse singularem.

Solue. *Reſp.* ibi D. Tho. explicate sensum Hylarij, cum ait. Ad vitandum errorē Sabellij vitare debemus singularitatem, ne tollatur communicabi-

bilitas essentię diuinę quam nos prædicantes Deum singularem & indiuiduum, tribus personis communem non negamus. Vnde *sūper illo artic.* diximus cum Bannelio & alijs recentioribus in vñu prædictæ vocis nullum iam esse periculum erroris, cum hæresis Sabelliana fuerit omnino conculata.

Quartum. Si vñu numero Deus est vñum in-*ob. 10.* diuidu præter tres personas, pariter concedere cogimur absolute propositionem istam: tria indiuidua diuina sunt vñum indiuiduum naturæ; similiter istam tres personæ diuinæ sunt vñ indiuiduum naturæ diuinæ etiam præter tres personas; & cum tale indiuiduum secundum Caiet. sit persona incompleta & imperfecta, sequitur hanc etiam necessariō esse concedendā: tres personæ diuinæ sunt vna persona incompleta & vna semi persona. Quibus sermonibus quid absurdus dici potest? *Reſp.* primō sensum dictarum propositionum nihil absurditatis contineat, modū autem non esse in vñum deducendum; quamvis inter Scholasticos ad exprimendam diuinę nature subsistentiam, ea non sint prorsus inepta vocabula. Secundō dico hunc Deum non esse indiuiduum præter tres personas absolute loquendo; quia realiter idem est cum illis ratione sola distinctus.

Vltimum. In hac propositione: *Iste Deus me ob. 11.* & glorificabo eum: nomen hoc Deus, supponit pro persona grammaticaliter tantum, quo modo quilibet res demonstrabilis grammaticaliter loquendo personaliter dici potest; dicimus enim iste lapis, iste asinus; ergo hic Deus non est persona nisi grammaticaliter. Antecedens est D. Th. *in bac q. a. 8. in p.*

Reſp. nos non affirmare hunc Deum esse personam nisi cum addito, nimirum in completam, quod ibi non negat S.D. sed tantum negat esse personam proprię.

Reliqua eiusdem authoris argumenta partim ex dictis facilem habent solutionem, & partim ad sequentem pertinent controveriam. Aliorum etiam, quos vidimus argumenta, easdem admittunt solutions.

CONTRA ultimam concl. sunt argumenta, quę referunt & solvunt Zumel. Mol. Vafq. & Suar. locis *sūperius allegatis.*

SECUNDA CONTROVERSIA.

De suppositione huius nominis Deus.

CAPITOLVS. in primo sent. disp. 4. q. 1. tria *Sententia Doctorum.* dicit. Primum. Hoc nomen Deus quandoque supponit pro persona, & non pro essentia, vt cum dicitur, Deus generat. Secundum. Nunquam stat pro essentia, quin explicitè vel implicitè stat pro persona, vt cū dicitur. Deus creat: & etiam in his propositionibus. Pater & filius sunt vñus Deus, & Trinitas est vñus Deus. Tertium artic. 2. Hac propositio, Deus non generat, est falsa; quia dictio Deus stat pro essentia & pro re naturæ id est supposito indistincte; & ideo negatio negat actum generandi, non solum ab essentia, sed etiam à quolibet eius supposito. Quam sententiam sequuntur Sylu. & Spina eius discipulus.

Cai. dicit sex. Primum. Deus primō supponit pro hoc Deo, siue pro habente naturam diuinam, & reddit propositionem singularem. Secundum. Quandoque dicitur, quod hoc nomen Deus, stat pro suppositis indistincte; quod intelligendum est cōcomitantē & secundariō, non tam semper stat pro personis distinctevel indi-

stincte.

stincte. *Tertium.* Hoc nomen *Deus*, potest stare pro singulis personis. *Quartum.* Deus ex adiuncto notionali constituit propositionem indefinitam supponendo personaliter. *Quintum.* Hoc nomen *Deus*, cum possit ex se supponere pro essentia, id est pro hoc Deo, & pro persona, id est, pro patre & filio, & Spiritu S. ad supponendum actualiter pro hoc Deo, non egredit reducente: ad supponendum vero pro personis (modo inferius explicando) reducitur per aliquid additum; & ita conciliantur duo dicta D. Th. in hoc a. quae videtur contraria. *Sextum.* In hac propositione, Deus non generat, stat nomen *Deus*, pro natura in concreto, id est pro hoc Deo, de quo falso est dicere, quod non generat. Hoc ultimum dictum explicat & defendit Molina. Eandem sententiam Cai. sequitur Ripa.

Iauellus sententiam approbat Capr. & ex parte sequitur Cai. quem in duobus reprehendit. *Primum* est, quod dixerit differentiam inter hoc nomen *Deus*, & hoc nomen homo, in supponendo accipiendo esse quo ad suppositionem indeterminatam pro persona; quia scilicet homo non supponit ex se pro natura communis, sed pro suppositis indeterminate: sed hoc nomen *Deus* ex se supponit pro natura communis, sed ex adiuncto constituit propositionem indefinitam supponendo personaliter. Sed ait Iauellus mentem esse D. Th. differentiam inter dicta nomina in hoc positam esse, quod Deus simpliciter sumptus semper supponit pro natura in concreto, nunquam autem pro persona, siue determinate siue indeterminate: homo vero nunquam supponit pro natura communis in concreto nisi ratione adiuncti, vt in hac, homo est species. *Secundum* est. Verba illa S. D. in corpore articuli. Quidam dixerunt, quod hoc nomen, *Deus*, & similia proprie, & secundum suam naturam supponit pro essentia, sed ex adiuncto notionali transibunt ad supponendum pro persona: exponi à Cai. de potentia ad supponendum pro essentia in concreto: in responsione autem ad tertium loqui de actuali suppositione. Sed melius est (inquit) dicere, opinionem illam tenuisse Deum secundum se supponere pro natura in abstracto, quod ideo reprobat S. Th. quia in responsione ad tertium affirmit Deum secundum se supponere pro natura in concreto, & negabat illa opinio.

Torres dicit tria. *Primum.* In hac propositione, Deus creat, nomen *Deus* supponit & pro natura diuina & pro personis: sed primariò pro natura cum adiuncto vero supponit principaliiter pro persona, vt in hac, Deus generat. Et per hanc conciliat dicta D. Th. in corpore, & ad 3. de suppositione huius nominis Deus, nā in corpore affirmit dictum nomen per se posse supponere secundariò pro persona, sed in responsione ad tertium negat illud supponere principaliter pro persona sine addito notionali. *Secundum.* Cum nomen *Deus* supponit pro essentia, supponit etiam pro personis, vt in hac, Deus est tres personæ. *Tertium.* In hac propositione, Deus non generat, nomen illud Deus supponit pro patre.

Bannes dicit quatuor. *Primum.* Caiet. bene concedit istas duas propositiones, Deus generat & Deus non generat. *Secundum.* Caiet. affirmit subiectum dictarum propositionum supponere pro hoc Deo immediatè: qui modus dicens potest sustineri dicendo distinctionem realem inter genitorē & genitum attendi penes patrem & filium, ratione quorum verificatur illa propositione. *Tertium.* In hac propositione, De-

A creat, non accipitur Deus pro Deo in concreto præcisè, vt ait Cai. sed primariò sumitur pro essentia diuina in concreto, secundariò vero pro personis; quia denotatur actio creandi conuenire personis ratione deitatis. Et per hoc (inquit) solvuntur argumenta Caiet. contra Capr. *Quartum.* Hæc propositio, Deus nō generat, falsissima est; quia subiectū illius supponit pro patre, & sit sensus, quod pater nō generat. Et quāvis S. D. ad tertium dicat nihil esse, per quod hæc vox Deus determinetur ad standum pro persona filii, non tamen negat quin possit accipi pro persona patris. In quibus dictis duo manifeste falsa imponuntur Caietano. Primum quod admiserit hanc propositionem esse veram, Deus B non generat, quod hic approbat Ban. in primo dicto, sed aperie reuocat in quarto, quod arbitrari ex errore Typographi cōtigisse. Secundū, quod affirmet Caiet. in hac propositione, Deus creat, sumi Deum pro hoc Deo præcisis personis; oppositum enim docet expressè in solutione secundi dubij circa corpus articuli. Denique statuit tres regulas ad discernendum nominum essentialium suppositionem, de quibus infra.

Zumel. dicit quinque. *Primum.* Hoc nomen *Deus*, si non limitetur eius suppositione ratione alicuius adiuncti, vel ex parte subiecti, vel ex parte predicatori, semper supponit pro essentia in concreto primo & immediate, secundariò vero pro personis. Et hoc modo intelligendus est S. Th. C cum ait hoc nomen Deus supponere pro essentia aut deitate: & ita supponit in illa propositione, Deus creat: in hac vero, *soli Deo honor, & gloria*, supponit immediate tam pro essentia, quam pro tribus personis collectu sumptis. *Secundum.* Quando S. D. in corpore ait hoc nomen Deus ex modis significandi habere, vt propriè possit supponere pro persona, loquitur de facto & de suppositione indistincta & confusa: in responsione vero ad 3. vbi videtur oppositum dicere, loquitur de supponere determinatè & distinctè. *Tertium.* Hoc nomen *Deus* potest supponere pro hoc Deo, ut abstrahitur à personis, ita quidem vt pro personis non supponat neq; mediare neque immediate, neque coniunctum neq; diuīsum, ratione tamen alicuius adiuncti, vt in hac, Deus est communis realiter trib. personis, & cuilibet carum; quia hoc prædicatum de nulla potest verificari persona, neque de omnibus simul. *Quartum.* In hac propositione, Deus generat, aut Deus generatur, non supponit hoc nomen Deus pro hoc Deo, id est pro natura in concreto, vt abstrahit à suppositis, vt afferit Cai. *Quintum.* Hæc propositio, Deus non generat, est falsa; quia subiectum restringitur ad standum pro patre: in cæteris conuenit cum sententia Cai.

Valent. dicit quatuor. *Primum.* Hoc nomen Deus supponit pro essentia identificante in ratione aboluta tres personas, siue pro essentia subsistente tribus subsistentijs respectiuis, non aut pro hoc Deo abolute subsistente, vt exiliat Cai. *Secundum.* Hæc propositio, Deus nō generat, est vera in rigore, si ille terminus Deus accipiat tanquam singularis, vt videlicet significat unum illud simplicissimum identificans tres personas. Quare minimè probandus est. Cai. dicens nomen illud Deus supponere determinatè pro essentia, & tamen propositionem esse veram. *Tertium.* Si loquamur de illo termino Deus, vt habet etiam conditionem termini communis, sic omnino videtur falsa dicta propositione. *Quartum.* Quando dicta propositione abfolu-

tè profertur, non exprimendo, vtrum absolu- A
tè accipiatur ille terminus Deus tanquam terminus singularis, vel tanquam communis, probabilius est simpliciter loquèdo, quòd sit falsa.

Vasq. dicit nouem. *Primum 4. cap.* Hec propositio, Deus non generat, falsa est; quia nōm Deus supponit pro individuo deitatis subiecte, connotant per sonam confusè. *Secundum c. s.* Directum significatum nominis Deus est natura, prout secundum rationem abstrahit à personis, quamvis non habeat absolutam subsistētiā: personæ autem ab eo indirecte & indistincte connotantur; quare nomen Deus ratione directi significati est singularissimum, ratione vero connotat quandam habet communitatē. *Tertium.* Ad veritatem huius, Deus generat, satis est: si diuina natura in una persona generet: sed ad veritatem huius negantis, Deus non generat, necesse est Deum in nulla persona generare. *Quartum cap. 6.* Nomen Deus, quoties ei non additur terminus notionalis, ea parte qua ponitur, semper supponit pro individuo deitatis. *Quintum.* Non potest Deus determinari ad personam addito pronominis hic vel iste, sicut determinatur hoc nomen homo. *Sextum.* In hac propositione, Deus est de Deo, nonen Deus supponit pro cōcreto deitatis. *Septimum.* Cum dixit Apost. *prima ad Timor. 1. Regi seculorum, immortali, inuisibili, soli Deo, honor, & gloria:* nomen Deus multo melius pro individuo deitatis supponit: sed quia est commune tribus personis, idcirco de illis verè dicitur; & idē dixit S. Th. ibi nomen Deus supponere pro personis. *Ottimum.* Miror, cur S. Th. dixerit in ea propositione, Deus creat, nomen Deus supponi pro natura, hoc est pro individuo deitatis, & nō pro personis. Sed negationem Vasq. adiungit defuso, non. n. habetur in textu. Hanc imposturam accepit ex Aureolo, quam excludit *Capreolus in 1. sent. dist. 4. quest. 1. art. 3. ex D. Tho. in 1. dist. 36. qu. 1. art. 1.* Vbi ait actum creandi conuenire diuinæ naturæ, & eius suppositis. Quod idem affirmat *infra q. 45. art. 6. Nonum.* Nomen Deus supponit pro individuo concreto deitatis, etiam quando ponitur terminus notionalis, qui non est syncategorema illius, quod etiam intelligi debet in alijs propositionibus, vbi prædicta naturæ humanae de Deo prædicantur per communicationem idiomatum.

*Impostura
Vasq.*

Suarez lib. 4. cap. 14. conuenit cum Zumel. in 1. 2. & 3. dicto, discordat autē circa suppositionē illius termini *Deus* in duabus propositionibus exemplariter à Zumel. propositis. Ait enim Suar. in vtragi; nomen *Deus* supponere pro natura & pro personis, eo quod cum dicitur, *Soli Deo honor & gloria,* dictio illa exclusiva soli non excludit concomitantia, quæ sunt personæ, non solum collectiæ sed etiam signallat sumptus; E alioquin falla esset propositio. Deinde reprehendit primum & secundum dictum Vasq. Libro autē 6.c.7. vbi statuit quinq; regulas circa prædicationem actuum notionalium, ex quib; duæ tñ, videlicet tercia & quinta, pertinēt ad materiā presentis articuli, tria dicit. *Primum* est. In hac propositione, Deus generat, subiectū illud Deus non potest ita supponere, vt de hoc Deo abstrahendo secundum rationem à personis prædictū verificetur. *Secundum.* Si hic Deus nō ita abstrahatur, sed indefinitè sumatur pro diuinitate vt subsistente, sive immediatè in se sive incomunicabilitate in persona, sic verificatur illa propositio de hoc Deo, non tamen ratione substantis communis, sed solum ratione pa-

tris, nec supponit subiectum illud Deus inde- finitè, sed determinatè pro persona patris. *Tertiū.* Quoties actus notionalis verè prædicitur de Deo sub aliquo nomine, non potest verè de eo negari, sive terminus in subiecto positus sit personalis, vt cū dico, Pater generat, & Pater non generat; sive sit essentialis, vt Deus generat, & Deus non generat, quia tam primæ, quam secundæ sunt contradictoriæ, & affirmatiæ sunt verae, negatiæ autem fallæ.

*RECOLENDA sunt in primis, quæ suprà di-
ximus q. 27. ar. 4. de nominum significatiō-
& suppositione ex D. Th. de pot. q. 9. a. 4. ex
quibus patebit non recte dixisse Vasquelum
hic disp. 157. cap. 4. idem esse nominis suppositio-
B nem, quod eius significatio; vbi etiam quod
verè supponit, perperam appellat connota-
tum. Cum autem nomen hoc, *Deus*, subiecti
possit in propositione multis prædicatorum
generibus, de illius suppositione cōparatione
singulorum inquirendum est: deinceps de qui-
busdam propositionibus singularem difficulta-
tem habentibus erit disputandum.*

*Sunt verè septem diuinorum prædicatorum
genera ad rem præsentem pertinēta, quibus sub-
iici potest hoc nomen Deus. Nam quadam sunt secundæ
essentialia communia naturæ in concreto, id est
hunc Deo & personis, vt creare, sapere & posse,
sive esse creatorem, sapientem & potentem:
quadam sunt essentialia cōuenientia naturæ sive
concretæ sive abstractæ sumptus, prout distingui-
tur à personis, vt esse communicabile & subsi-
stere in tribus: quadam sunt notionalia in specie
significata, vt generare, spirare & cæt. quadam
autem in genere tantum, vt cum dico, Deus de
Deo sive Deus procedens: quadam personalia
singulas seorsum personas significantia, vt
Deus est pater, sive persona patris: quadam om-
nes collectiæ personas complectentia, vt Deus
est Trinitas, vel tres personæ: quadam tandem
sunt negativa, vt Deus non generat, sive non
spirat; quæ singula diligenter hic erunt à nobis
examinanda.*

*A predicatis igitur essentialibus naturæ & Regula pre-
personis communibus inchoando, existimo ve- dicacione
ram esse regulam illam Capr. nimurum hoc no-
men Deus nunquam stare pro essentialia in concreto, prout scilicet est in habente, quin supponat
pro personis saltem indistinctè. Cuius sensum
aptius expresserunt recentiores ex eodem Cap.
didentes hoc nomen Deus, si non limitetur eius
suppositione ratione alicuius adiuncti, semper sup-
ponere pro essentialia in concreto primo & im-
mediate, secundariò verò, & indefinitè pro per-
sonis. Vbi aduerte terminum limitantem posse
dupliciter adiungi huic termino Deus. Vno mo- Notanda di-
do, vt in eadem parte ponitur dictio limitativa, Caiet.
in qua ponitur nomen Deus, vt si ponatur v-
trumq; ex parte subiecti, vel vtrumque ex parte
prædictati; puta dicendo, Deus generans est
æternus, vel habet filium, vel Deus generans
non est Deus genitus. *Alio modo,* vt Deus sit ex
parte subiecti, terminus verò limitatiuus sit
ex parte prædictati, vel è conuerso: vt si dicam,
Deus generat, aut Deus generat filium Deum,
vel generans est Deus. Si priori modo fiat addi-
tio, determinatur hoc nomen Deus ad standum
pro persona determinatè, illa scilicet cui con-
uenit actus notionalis limitatiuus: non ita tamē
vt excludatur hic Deus, cui prout est in singulis
personis, singuli conueniunt actus notionales,
vt hic aduerit Cai. Nam hic Deus generat,
prout est in Patre, vel vt est pater: & geni-
tus*

tus est, ut est in filio, vel ut est filius. Est tamen A propositio hæc singularis, Deus generans est è-ternus; quia subiectum per syncategorema gene-rans determinatur ad vnam tantum personam. Si verò posterior modo fiat additio, consti-tuitur, ut ait Caiet, indefinita propositio: quia supponit hoc nomen Deus pro hoc Deo per se primò, pro persona verò indeterminatè. Cuius ratio est; quia cùm dico Deus generat, aut Deus est generans, verbū illud generat, aut participi-generans, non est syncategorema illius termini Deus, sed dictio est categorematica absolute posita. Sicut si dicerem, homo scribit, verbum illud scribit, dictio est categorematica, nec limi-tat hominem ad standum pro Petro, etiamsi po-natur esse solus scribes. Quamvis itaque solus pater sit generans in diuinis, non limitatur tamen de rigore Logico nomen Deus in subiecto positiū, ad supponendum pro persona patris per illud notionale generat, licet de eo solo verifi-cetur, & vsu Theologorum frequenti receptum sit per notionale verbum cōtrahi nomen Deus ad determinatam personalem suppositionem: quia determinatè verificatur, ut patet hic ad ter-tium.

Dicit quan-dog, suppo-nere pro fo-les factis: et que suauu-ralis, & pro prius in sup-positio reple-tu predica-ti essentia-lis & person-ali communis.

In hac verò propositione, Deus est cōmuni-cabilis tribus personis, prædicatum soli Deo essen-tialiter sumpto conuenit, prout à personis di-stinguitur, quibus nec diuisiū, nec copulariū conuenit; nulla enim earum nec simul omnes sunt tribus communes; alioquin quilibet per-sona esset trinitas, imò nulla persona distin-gueretur ab alia, sicut nulla persona distin-guitur à Deo, qui tribus suppositis est communis. Itaque limitatur in ea propositione subiectum Deus per prædicatum illud communis tribus, vt pro sola supponat essentia.

Ad cuius evidentiā supponendū est id, quod hic ait S. D. nimurum hoc nomen Deus signifi-care naturam in habente. Et quoniam in Deo duplex est habens naturam, scilicet ut hic Deus, cui per se primò conuenit subsistētia, & vt sup-positionum, cui conuenit ex inclusa diuinitate, & relativa proprietate incommunicabilis subistētia personalis: idcirco nomen Deus habet ex-sui natura, vt primò supponat pro hoc Deo cō-municabiliter subsistēt, secundariò verò pro personis indistincte, vt efficaciter & abunde probat Capreolus in dicta quest. 1. Conuenit enim hoc nomen Deus cum terminis singula-ribus in hoc, quod forma significata non multi-plicatur, sed est vna numero & per se primò subsistēt: atque ideo supponit per se primò pro hoc habente deitatem essentialiter: cum terminis verò communib[us] conuenit in hoc, quod forma significata inuenit in pluribus suppo-sitis.

Non in aliis suppositis locis nomi-nis Dei. Ex quo sequitur, ut hoc nomen Deus secun-dum suam naturam propriè, licet secundariò, semper supponat pro personis, nisi limitetur. Vnde quēadmodum hic terminus homo natura-liter ac per se supponit pro persona, nisi deter-minetur ex addito ad supponēdum pro natura specificè sumpta, vt cùm dicitur, homo est spe-cies: tunc enim terminus homo supponit pro na-tura vt præscindit à suppositis: ita nomen hoc Deus quod naturaliter, ac per se, licet secunda-riò supponit pro personis, ex addito trahitur ad supponendum pro natura, quatenus distin-guitur à personis, vt in hac, Deus est communis tribus personis, dictio enim illa cōmuni restrin-git subiectum illud Deus, vt præter suam natu-rā, neq[ue] secundariò pro personis supponat. Et

A quia supponit hoc nomen Deus secundum se sumptum per se primò pro natura in concreto, siue pro hoc Deo: non propriè dicitur eius sup-positio restringi per vocem illam communica-bilis in prædicto positam: quamvis ob eiusdem prædicti repugnantiam ad personas, pro quib[us] secundariò secundum se supponit hoc nomen Deus, dicatur limitari, ut nullo modo supponat pro personis. Sed hęc non est restrictio, quę fiat ad suppositum, de qua loquuntur Logici: & in qua locum habet distinctio supraposita de limi-tante in hac vel illa parte posito. Arbitror itaq[ue] Capreol. ad naturalem nominis suppositionem tam primariam quam secundariam respexisse B cùm dixit hoc nomen Deus nunquam stare pro essentia, quin explicitè vel implicitè stet pro persona; ac si diceret: hoc nomen Deus, salua na-turali suppositione eidem ex modo significati congruēt, habet, ut cùm supponit pro essentia, supponat etiam pro persona secundariò. In ea verò propositione, Deus est communis tribus personis, prædicatum trahit subiectum extra na-turalem suam suppositionem, non quo ad prin-cipale, sed quo ad secundariò suppositum.

Ex quo patet doctrinam Capr. in bono sensu simpliciter esse veram, sed à recentioribus mi-nimè cognitam: qui noua credere se putantes, Cap. sensum aperiunt.

C Ex hoc principio sic explicato multæ super-iurius propositiones difficultates circa propositiones poterunt definiiri. Et primò patet falso esse di-ctum illud Iauelli de mente D. Th. differētiam esse inter hoc nomen homo, & hoc nomen Deus: quod Deus simpliciter sumptus semper supponit pro natura in concreto, nunquam aut pro persona siue determinate, siue indetermina-tē. Cuius oppositum super hoc eodem articulo prius affirmauerat idem expōsitor sequens Cap. & Cai.

Secundò patet in his duabus propositionibus, Deus creāt, & Soli Deo honor, & gloria; 1. Tim. 1. no-men Deus supponere primò pro natura, secunda-riò verò siue concomitante pro omnibus personis, vt hic affirmat Cai. licet prius videatur oppositum dicere.

Nec verum est, quod hic ait Zumel, disp. 1. hoc nomen Deus in posteriori propositione sup-ponere immediate sumnl pro natura diuina & pro tribus personis collectiū nō aut diuisiū: Falso est enim primò nomen Deus hic imme-diately supponere pro personis; semper enim primò & immediate (nisi limitetur) supponit pro singulari primò subsistēt, concomitante au-tem pro suppositis, quibus non primò conuenit esse subsistēt, aut habēt naturam, sed quasi secundariò. Naturale est enim cuilibet termino singulari pro re singulari subsistēt per eum significata supponere. Quod autem hic Deus subsistat in tribus, non habet ex ea ratione, qua singularis terminus est, sed qua communis: atque ideo non nisi mediata & secundariò supponit pro suppositis, quibus est communis.

Secundò falso est in ea propositione nomen illud Deus collectiū tantum & non diuisiū supponere pro personis. Nam dictio illa exclu-siu solus addita termino essentiali, in ordine ad prædicatum essentiali, non excludit personas à forma subiecti, neque à confortio prædictati. Vnde S. D. supra q. 31. a. vlt. ad 3. ait dictiōnem exclusiu non excludere illa, quę sunt de intel-lectu termini, quando non differunt secun-dum suppositum, vt pars & vniuersale. Con-stat autem ex supradictis quæst. 23. art. 2. per-sonas

Defensio
Capreoli.

Iauelli di-
ctio rejec-tus.

sonas esse de intellectu Dei complete sumpti, A nec ab eo differre supposito: *Quo fit ut descendere minimè licet sub cōmuni termino, cui dicitio apponitur exclusiva ad aliquod particula- re suppositum, vt supra dixit s. Th. eadem q. 31. ar. 3. ad tertium: non enim valet hæc consequen- tia, Solus homo est animal, ergo Solus Petrus: & similiter non sequitur, solus Deus creat, ergo solus Pater; nam si fieret descensus, hoc ipso excluderentur reliqua supposita, quæ per natu- ralem suppositionem & concomitantiam inclu- dūt in termino communi. Cum igitur ait Apo- stolus, *Soli Deo honor & gloria*, potest illa dicitio solus duplicitate accipi. *Vno modo* vt sit ex- clusiva non eorum tatum que sunt diuersæ na- turæ, sed etiam cōcomitantium, & sic est aperi- tæ falsa, necab. Apostolo ponitur in hoc sensu: non enim soli Deo, prout à personis ratione distinguitur, aut toti simul Trinitati, sed cui- libet etiam personæ diuisim debetur honor & gloria. *Alio modo* sumi potest dicitio *solus*, vt nō excludit à concomitantibus, & sic vera est pro positiō, non solū accipiendo concomitantia, id est personas collectivæ, sed etiam diuisim: singuli- nis. sicut omnibus simul & huic Deo, con- gruit honor & gloria. Quomodo verò sit in- telligenda differētia, quā statuit D. Th. inter di- cas duas propositiones, videlicet *Deus creat*, & *Soli Deo honor & gloria*, satis explicat Caieta.*

*6. genu pro-
dicatorum
de Deo.*

*Sequuntur tercio, in hac propositione, Deus est Trinitas, subiectum quod est Deus, non pro hoc tantum Deo, sed pro omnibus personis collectivæ supponere, quibus ita sumptis veræ, proprie & formaliter conuenit nomen Trinitatis. Nec oppositum affirmat S. D. in a. 6. huius quest. ad i. vbi sic loquitur: *Licet pro nullo suppo- sitorum diuina natura hæc sit vera, Deus est Trini- tas: est tamen vera pro essentia. Hæc ibi. Qui- bus verbis non excludit personas collectivæ sumptas, sed diuisive tantum.**

*Hoc nomen
Deus, vt
subiectur
predicato
notionali,
supponere
per se primō
pro hoc Deo,
secundario
verò pro
supposito in-
determina-
ti, & aliquo
modo deter-
minare.
Non adver-
sus Caiet.
D. Th.*

Sed iam propositiones illas examinamus, in qui- bus hoc nomen Deus predicato subiectur notionali, vt cum dicitur, Deus generat, Deus generatur, Deus spirat, Deus spiratur. De his enim ait S. D. in textu nomen Deus supponere vel personam unam, vt in prima, secunda & quarta: vel duas, vt in tertia. Cai. autem ait no- men Deus in prima & secunda & consequenter etiam in tertia supponere pro hoc Deo tribus communis, de quo (inquit) verum est quod ger- nerat & generatur.

*Vt autem appareat Cai. sententiam non ad- uerari doctrinam D. Th. considerandum est na- turæ substantiali pluribus communi concrete sumptæ duplicitate aliquid posse conuenire: *Vno modo* ratione sui, prout à suppositis distin- guitur sicut homini conuenit esse pluribus communicabile, aut esse speciem. *Alio modo* ra- tione unius vel plurium suppositorum, vt ge- nerare, currere,flare aut sedere conuenit ho- mini ratione suppositi unius vel plurium: Petro namque currente vera est hæc enunciatio, ho- mino currit. Cum igitur actus prædicti notionalis unius vel pluribus personis conueniant, ne- cessè est etiam de Deo tribus personis communi prædicari: vt quæadmodum veræ & proprie dicimus Patrem generare, ita vere ac proprie dicamus hunc Deum generare, non vt distin- guitur à patre, sive secundum se; sicut enim sim- rem distingueretur hic Deus à filio, quod est hereticum: & personis omnibus generatio co-uenire; namque Deo congruant, vt Deus est, personis omnibus sunt communia: sed quate-*

A nus hic Deus per identitatem est in patre, adeo vt ratione personæ patris Deo conueniat, & verè de eo dicatur generare. Et idem dicendum est de cæteris actibus notionalibus.

Sed videtur adversari his dicti illud Caietani, obiectio; videlicet Deum ex adiuncto notionali consti- tuere propositionem indefinitam supponendo personaliter; igitur in ea propositione, Deus generat, non sumitur secundum Cai. subiectum illud Deus pro hoc Deo, quatenus per identitatem est in patre, sive prout est id, quod persona patris, sed indefinite. Cuius tamen op- positum videtur affirmare S. Th. in hoc articulo, vt paulo ante notauius. Ait enim hoc no- men Deus quandoque supponere personam vnam tantum, vt cum dicitur, Deus generat: quandoque duas, vt cum dicitur, Deus spirat. Et in i. dist. 4. q. 1. a. 2. sic ait: *In hac proposi- tione, Deus generat Deum, in supposito stat pro Patre, in apposito pro filio. Ad cuius difficultatis eviden- tiā recolendā est doctrina D. Th. hic in respons. solut.* ad 3. superius explicata, videlicet hoc nomen Deus per se primō supponere pro natura com- muni, prout est in habente, id est pro hoc Deo: sed ex adiuncto determinari eius suppositionem ad personam. Vnde inquit S. Th. *cum dicatur, Deus generat: ratione actus notionalis supponit ly Deus pro persona patris. Quod non ita in- telligendum est, vt suppositione personæ patris excludatur suppositio pro hoc Deo tribus personis communi: naturalis enim ac per se primō nominis suppositio per se excludi nequaquam potest, quæ eidem nomini secundariō, & con- comitanter tantum conuenit. Si namque dicen- do, homo currit, Petro solo currente, ita verifi- catur de Petro dicta proposicio, vt nō excludatur communis natura, quam in concreto signi- ficat, & non supponit hoc nomen homo: multo magis dicendo, Deus generat, non excluditur hic Deus, qui non tantum eo nomine significatur, sed etiam per se primō supponitur. Cum itaque dicitur, *Deus generat Deum*, nomen De- us, à parte subiecti pro vtroque supponit, ni- mirum pro hoc Deo singulari tribus cōmuni, & pro persona patris, sed diuersa ratione. Nam in quolibet agente tria consideramus: Primum est agens cui conuenit actio: secundum est ratio agendi: tertium est modus & conditio ad agen- dum necessaria; vt exempli gratia, in Petro gene- rante cōsideratur primō persona Petri, cui pro- prietate conuenit agere, vt rei personaliter subiecti: secundō natura, quæ est ei ratio agendi: tertio singularitas & existentia in rerum natura: vt modus & conditio necessaria ad agendum. Sunt enim actiones in singularibus tantū existenti- bus. Sic igitur in propositione tria cōsideramus in Deo generante. Primum est id, cui verè & propriè conuenit generatio: hoc verò est id, cui conuenit subsistere singulariter in diuina natura; sunt enim actiones propriæ subsistentiū. Cum aut̄ sit duplex in diuina natura subsistens, nimirū hic Deus, & hæc persona puta pater: vtriq; necesse est generationem conuenire. Et cum essentia, quæ ratio est generati, includatur intrinsecā in hoc Deo, quam in patre: ex hac etiam parte, vt risque conuenit generatio. Sed differentia est in tertio, videlicet in modo & conditione ad generationem necessaria; quia nomē patris personā significat, & supponit incomunicabiliter existentem, & vt generationis principium; Pa- ter enim est principiū filij. At hoc nomen Deus significat, ac per se primō supponit deitatem in concreto communicabiliter subsistentem, cui pro-*

proinde sic præcisè sumptæ non potest conuenire generatio, nec vlla notionalis actio, quæ suppositi propria est incommunicabiliter existens. Quoniam itaque Deus per se primò subsistens est & existens, potest verè dici generans & generatus, spirans & spiratus. Sed quia de est illi præcisè sumpto incommunicabilitas, id circò neque sic præcisè siue abstracte sumptus dicendus est generare, sed quatenus idem est, quod pater aut paternitas, aut quatenus modicatur quodammodo paternitate. Quò fit, vt rectè dixerit Cai. nomen illud Deus in dicta propositione supponere pro hoc Deo: & rursus affirmauerit esse propositionem indefinitam, cum dicitur, Deus generat; est enim hæc propositionis singularis respectu primo significati & suppositi, qui est hic Deus; est etiam indefinita, quatenus nomen illud Deus est terminus pluribus personis communis. Et quamvis dicatur contrahi per notionale generat ad standū pro persona patris, & ita sit simpliciter loquendo; quia tamen prædicatum illud, generat, potest ad subiectum duplicitate comparari, uno modo absolute, alio modo vt actum haber limitandi intelligentiā nostram ad patrem, cui soli conuenit generare; id circò, licet posteriori modo sumendo prædicatum illud in ordinacō subiectum, quod est Deus, supponere dicatur Deus pro persona Patris: si tamē absolute sumatur prædicatum, indefinitam reddit propositionē. Sed quia de persona sola patris verisificatur, quādoque dicit S. Tho. & alijs pro patre supponere; sicut si dicerem in hac propositione, homo currit, hominem supponere pro Petro, qui solus inuenitur currēns: cum tamen logicè loquendo, in dicta propositione supponat homo pro singulari indefinita. Sed apud Philosophū & Theologum rei veritatem speculatē, pro eodem sumitur id pro quo supponit nomen, & id pro quo verificatur: præterim cum prædicatum vni soli supposito sic cōgruit vt alijs repugnet: sicut actus generandi si patri cōuenit, vt alijs repugnet in Deo personis. Propter quam causam exultimo receptum esse communiter modum illum dicendi, per actum scilicet notionalem cōtrahi nomen Dei ad supponendum determinatē: quod non adaequit R. p.

In hac propositiōne falſa, Deus non generat, hoc enim per se primò Deus pro cōcreto deitatis, id est pro hoc Deo: secundariō vero & concomitantē supponit pro personis. Cū ergo dicitur, Deus non generat: negatur non ab hoc Deo tantum, sed à personis omnibus generatio: atque idēo falsa est propoſitio; fit enim sensus: Deum neque secundum se, neque prout est in aliqua persona generare. Vnde enim habet differentēm negatio apposita termino communī, & apposita termino singulari. Nam si postponatur negatio termino communī, non distribuit illum respectu singularium: dicendo namque homo non ambulat, non significatur nullum hominem ambulare, sed est indefinita propositionē: & ad eius veritatem satis est esse negationem illā in uno singulari. Si vero postponatur termino singulari, vim habet distribuēti pro omni loco, & alijs ad ambulationem in Petro pertinentibus, vt ait Capr. in 1. diffidit. 4. q. 1. a. 2.

Cum itaque Deus primò vim habeat termini singularis, & supponat pro hoc Deo singulariter subsistente secundariō vero vim habeat

termini cōmunis, quatenus secundum rem inuenit in tribus personis, vt vna res cū eis simplissima, atq; idēo secundariō supponat indefinitē pro personis: consequens est, vt negatio non solū præposta, sed etiam postposita huic termino Deus, illum plenē distribuat, tam quo ad singulare deitatis, quod primò supponit, quā quo ad singula in eo existentia supposta, pro quibus indistinctē & secundariō supponit; aliquin si vni supposito conuenit generare, id Deo singulari, vt in eo est, conueniet generare. Est itaque falsa dicta propositionē, quia personæ patris verè conuenit generare, & consequenter Deo, prout est persona patris. Negatio vero tā à Deo, quā à Patre, & quavis diuina persona remouet actum generandi, vt ait Capr. loco proximē notato. Cum itaque nomen illud Deus in dictis duabus propositionibus, scilicet Deus generat, & Deus non generat, eandem prorsus habeat suppositionem, scilicet pro hoc Deo primario, & secundariō pro persona vel pro personis: consequens est eas esse verē & propriè contradictiones: & affirmantem esse veram, negantem vero falfam. Cum enim ait S.D. ad 3. per eam propositionem, Deus non generat, significari generationem repugnare diuinę naturę, videtur insinuare diuinę nature in concreto conuenire generationem, non absolute, sed in uno supposito, scil. patre, vt hic & in sequenti articulo constanter affirmat Cai. & post eum Ban. Mol. Vasq. Sur. & Zumel. qui tamen exstimat non satis propriè dici hunc Deum subsistentem absolute generare. Sed iam ostendimus id propriè dici posse.

Ex dictis sequitur vanum esse laborem Canariensis, Zumel. & Ban. qui ad sustinendam contradictionem dictarum propositionum affirman t nomen Dei in utraque propositione flare Zamelli, & Bannelli.

Patet etiam eorum argumenta contra Caiet. nihil concludere. Non enim affirmat Deum à personis abstractum generare, sed simpliciter hunc Deum generare, quod verissimum est: generant enim prout est subsistens vt quod in persona patris.

Denique patet, quid dicendum sit de hac propositione, Deus est de Deo: Nam denotat vox illa, de, ordinem originis personæ procedentis à principio, ratione cuius supponit terminus ille Deus, non solum pro hoc Deo, sed etiam personaliter indefinitē, tam ex parte subiecti, quā ex parte prædicti; & fit sensus: personam procedentem, quæ Deus est, cōsiderante principio producente qui Deus est. In symbolo vero restringitur ad filium, de quo solo profertur ibi dicta propositionē.

Præter dictas propositiones sunt etiam aliae quatuor, quas A. D. examinat in quarto & quinto, argumento, & eorum responsionibus: de quibus infra.

PRIMA CONCL. Hoc nomen Deus, si non lumen est per aliud additū, semper supponit pro subsistente essentialiter, siue pro essentia in concreto primō & immediatē, secundariō vero pro personis indefinitē.

SECVNDA CONCL. In hac propositione, Deus est communis tribus, subiectum illud Deus supponit pro hoc Deo, prout distinguuntur à personis.

TERTIA CONCL. In his duabus propositionibus, Deus creat, & soli Deo honor, & gloria, Deus supponit primō, & immediatē pro natura diuina in concreto, siue pro hoc Deo, secundariō vero & mediataē,

pro

, pro omnibus personis, tam collectiuè quam diui-
„ siue.

QVARTA CONCLVS. In hac propositione,
„ Deus est Trinitas: nomen Deus supponit non pro
hoc Deo tantum, sed pro omnibus personis collec-
tiuè

QVINTA CONCL. In his propositionibus,
„ Deus generat, Deus generatur, Deus spirat, Deus spi-
ratur, nomen Deus supponit tam pro hoc Deo, quam
pro persona, ut in prima, secunda & quarta, & pro
persona, ut in tertia.

SEXTA CONCLVSIO. Hec proposicio, Deus
„ generat, & alie predicte, sunt indefinitae de rigore
logico, quamvis ut singulares accipiuntur à Theolo-
gus.

SEPTIMA CONCL. In hac propositione, Deus
„ non generat, nomen Deus supponit non pro persona
patris, sed per se primò pro concreto deitatis, secun-
dariò vero & concomitantē supponit pro personis, &
est proposicio vniuersalis: & ideo falsa & opponitur
contradictoriè huic, Deus generat.

OCTAVA CONCL. Duo dicit D. Thom. circa
„ suppositionem personalem huius nominis Deus, qua
videtur contraria, conciliantur optimè à Caeta-
no.

Argumēta, & 2. concl. sunt argumen-
ta Barth. Spina, Val. & Vafq. & aliorum.
negantium substantiam essentialem in Deo
ratione distinctam à personali, qua sunt cu-
mulate soluta in precedenti controvergia.

Obi. cont. 3. concl. **CONTRA tertiam argum.** Zumel. Sub hac
propositione, Soli Deo honor, & gloria, non licet
descendere; ergo terminus Deus supponit
pro tota Trinitate per modum collectionis.
Antecedens probatur; quia neque soli Patri, ne-
que soli filio debetur honor & gloria. *Reff.* nullam
esse conseq. immò sequitur oppotuit; nam ideo sub communi subiecto, ut substat alicui
communi prædicato cum dictione exclusiva, non licet defédere, quia singulis sub subiecto directe sumptis conuenit prædicatu. Ex-
empli gratia sub hac propositione, solus homo
est rationalis, non licet descendere dicendo, solus
Sortes est rationalis: quia prædicatum illud
rationalia conuenit singulis individuis sub ho-
mine positis. Similiter sub hac, Solus Deus cre-
at, non licet descendere propter eandem causa-
m, quia scilicet creare conuenit singulis per-
sonis; igitur etiam in hac, Soli Deo honor, & glo-
ria, non licet descendere: quia non solum om-
nibus collectiuè, sed etiā singulis debetur hon-
or & gloria.

Obi. cont. 4. concl. **CONTRA quartam argumentatur** Caet. au-
thoritate D. Th. infra a. 6. vbi sic loquitur: *Et*
quia hoc nomen Deus per se habet, quod supponat pro
essentia: ideo sicut hoc est vera, essentia est tres per-
sone, ita hoc est vera, Deus est tres persona. Re-
spondetur nullam esse consequentiam; quam-
vis enim in ea propositione nomen Deus pri-
mariò supponat pro essentia, secundariò tamē
supponit pro personis collectiuè. Nec D. Th.
primum affirmando negat secundum, sed tan-
tum in *respons. ad 1. illius a.* dicit pro nullo sup-
positorum diuina natura veram esse hanc pro-
positionem, Deus est Trinitas: quia ni-
mirum de nulla verificatur singulari persona.

Obi. cont. 5. concl. **CONTRA Quintam concl.** argum. Capr. ex
verbis D. Thom. in corp. arr. quibus relatis ita
concludit: *Vult ergo dicere, quod in ista,* Deus generat Deum, subiectum sup-
ponit determinatè pro persona patris, fe-
cludendo essentiam ratione additi perso-
nalis. *Reff.* non recte deduci ex verbis

A D. Tho. naturam in concreto excludi à suppo-
sitione huius nominis Deus, cùm dicitur, Deus
generat Deum; affirmat enim tantum contra
relatam opinionem, hoc nomen Deus secun-
dum se posse supponere pro persona una vel
pluribus: non tamen sequitur; ergo cùm pro
persona supponit excluditur essentia in con-
creto, sed potius oppositum; quia substantia
per se primò conuenit huic Deo; igitur prout
modificatur paternitate, siue prout est in patre,
vel vt est persona patris, generat; quamvis secun-
dum se siue abstracte sumptus non generet
neque generetur.

B **Contra eandem conclusionem** sunt argumen-
ta Turr. siue Canariensis, Zumell. & aliorum
probantium hunc Deum, prout abstrahitur à
personis, non generare neque generari, quod
libenter admittimus, nec oppositum afferit Ca-
iet. cuius mentem superius explicauimus.

C **CONTRA sextam concl.** argumentatur Sua-
rez. Primiò S. Tho. in hoc articulo vult, in hac pro-
positione, Deus generat, subiectum restringit à
prædicato & determinari, ut solum supponat
pro persona patris, ergo &c. *Reff.* D. Th. loqui
de suppositione non in rigore logico, sed The-
ologie, ut idem sit supponere, quod verifi-
cari, ut ante diximus.

D **secundo.** In dicta & similibus propositioni-
bus semper loquimur de Deo, ut de re omnino *Obi. 1. cons.*
singulari, & certa, quo ad prædicatum, quod
de illo affirmamus: Ergo &c. *Reff.* nullam esse
conseq. Nam in primis hic Deus est singularis *solus.*
& rationem etiam habet termini communis.
Et quamvis ratione talis prædicati verificetur
propositio de sola persona patris; non tamen
sequitur, ergo pro illa determinatè supponit.
Vnde etiam S. Thom. *supra qu. 36. ar. vlt. ad 4.*
ait: *Cum dicit, pater, & filius sunt unum principium spiritus sancti, hoc quod dico principium, non*
habet determinatam suppositionem immo confusa
pro duabus personis simul: quem locum etiam
notauit Capr.

E **Tertio.** Quando de communi termino prædi-
catur aliiquid, quod solum potest conuenire
cōmuni nature ut sic, subiectum restringitur à
prædicato ad supponendum tantum pro illa;
ut in hac, homo est species, & in hac, Deus est
communis tribus personis; ergo & è contrario,
quando prædicatur aliiquid de termino com-
muni, quod tantum ratione unius persona potest
illi conuenire, subiectum illud determinatur
ad supponendum pro illa persona. Cum i-
taque generare solū ratione unius personæ pos-
sit Deo conuenire, sequitur ut determinetur
subiectum ad supponendum pro illa. Eodem
argumento vtitur Zumel. *disq. 2. Reff.* nullam *solus.*
esse conseq. quia species prædicatum est, quod
re ipsa & ex forma propositionis homini tan-
tum pro natura sumpto, quæ vna tantum est,
potest conuenire: & similiter esse commune tri-
bus personis, soli potest diuinæ nature congru-
re, quæ vna numero est. Generare vero, quam-
vis re ipsa soli patri possit conuenire, non est ta-
men pater sola in Deo persona: & ideo ex vi &
forma propositionis non magis determinatur
hoc nomine Deus ad vnam quam ad aliam vel ad
plures in Deo personas. Vnde fidelis de solo nu-
mero personarum instruētus, non autē de mo-
do processionis aut distinctionis earum, audita
hac propositione Deus generat, remaneret an-
ceps, an Deus prout vnum est generaret perso-
nas: an vna persona generaret duas, vel prima ge-
neraret secundam, & secunda tertiam, vel dua-
ter-

tertiam generarent. Est igitur prædicta positio indefinita, non minus quam hæc, homo generat, vno solo generante, si vim eius spectemus ac formam: quamvis apud fideles plenè de mysterio Trinitatis instructos, & præfertim Theologos acceptetur diæta propositio singulari, eo quod de solo Patre verificatur.

Ob. 1 cõt. 7. CONTRA septimam concl. argum. Torres. In hac affirmante propositione, Deus generat, prædicatum restringit subiectum ad supponendum solum pro patre. Vel ergo illud prædicatum cum illa restrictione potest negari de subiecto, vel non: Secundum nullus fana mentis dicit: *primo*; quia negatio addita propositioni reddit sensum oppositum, & negat quod antea affirmabatur cum omnibus proprietatibus logicalibus; ergo &c. *Secundo*; qui hoc dato, est alia propositio, cui non posset assignari contradictionis; ergo necesse est dare primum, videlicet, quod illud prædicatum generat, cu restrictione negari possit de subiecto; at non potest alio modo negari, nisi dicendo Deus nō generat; ergo in negativa Deus pro patre supponit. Eodem argumento vritur Zumel. Respondetur *primo* falsum esse assumptum in sensu iam expresso. Secundò admisso illo principio, dico prædicatum illius propositionis, Deus generat, posse negari, sed non cum illa restrictione: quia negatio apposita illi prædicato generat, eo ipso, quod tollit prædicatum, quo solo restringebatur subiectum, tollit subiecti restrictionem, & tamen est contradictionis modo, quo negativa vniuersalis contradicit affirmatiæ particulari vel indefinitæ. Ad argumenta verbi, quæ probant oppositum, ad primum dico verum esse antecedens per se loquendo, remanente scilicet eadem subiecti determinatione: sed si contingat per additum negationem tolli determinationem, vt in propulo, non est verum antecedens. Ad secundum dico posse dictæ propositioni assignari contradictionem, si addatur subiecto determinatio, loco eius quæ negatione destruitur, puta dicendo, Deus generans, non generat. Secundò dico iam assignatam fuisse contradictionem. Et per hæc soluuntur alia similia argumenta Zumel. *disput. 2. dubio primo.*

Ob. 2. Secundò, S. Thom. in responsione ad tertium ait in hac propositione, Deus non generat, hoc nomen Deus, non supponere pro filio sed pro patre; quia nullum est adiunctum in illa negativa, quod coarctet hoc nomen Deus ad supponendum pro filio. Eodem argumento vtruntur Ban. & Zumel. Respondetur verba D. Tho. esse. Cum dicitur, Deus generat, ratione actus notionalis supponit hoc nomen Deus, pro persona patris: sed cum dicimus, Deus non generat, nihil additur, quod determinet hoc nomen ad personam filij. Vnde datur intelligi, quod generatio repugnet naturæ diuinae. Ex quibus verbis planius deducitur negationem plenè distribuere nomen Dei, & redire propositionem vniuersalem, & significare generationem repugnare naturæ diuinae, tam secundum se, quam ratione singulorum & omnium suppositorum, quam quod remaneat limitatio ad personam patris, ob eam caufam; quia non limitatur ad personam filij. Fatua est enim hæc consequentia. Nihil additur, quod determinet hoc nomen Dei ad personam filij; ergo supponit pro persona patris cum possit negari generatio tam ab hoc Deo, quam à persona filii & Spiritus S. & ab omnibus omnino.

Naz. in 1. part. D. Th. tom. 2.

A personis: sicut propriæ negatur in dicta propositione, eo quod negatio, ut aiunt logici, sit malignantis naturæ, ac proinde vniuersaliter neget, & propositionem secundum apparentiam indefinitam reddat vniuersalem: vt patet, si quis diceret, homo non peccauit mortaliter, iudicaretur enim vniuersalis & falsa, licet quidam hominum lethaliter non deliquerint.

Contra eandem conclusionem pro ea parte *ob. 3.* quæ affirmat hoc nomen Deus in hac propositione, Deus non generat, supponere pro hoc Deo, argumentatur Val. *Primo.* Quia non datur hic Deo distinctè subsistens à personis. *secundò.* Quia si daretur, esset contra fidem dicere, quod aliquid absolutum generet in diuinis. *Sed Solut.* *bis* fuit abundè satisfactum per ea, quæ supra diximus.

CONTRA ultimam concl. arg. Torres & Zumel. Nomen Deus supponit etiam pro persona, cum supponit pro essentiæ; ergo S. Th. in corpore non loquitur de sola potentia huius nominis Deus ad supponendum pro persona, vt ait Caietanus. *Resp.* hoc nomen Deus secundum se supponere semper pro persona indeterminatè absolute loquendo, sed cum addito notionali, putat Deus generat, supponit pro persona quodammodo determinatè & quodammodo indeterminatè. Nam secundum usum Theologorū supponit pro persona patris, pro qua sola verificatur: sed ex vi & forma propositionis supponit indeterminatè, non simpliciter sed in ordine ad talem actum scilicet generare: & de hac suppositione indeterminata loquitur Cai. dicens hoc nomen Deus ex adjuncto trahi ad supponendum indeterminatè pro persona, scilicet in ordine ad talem actum notionalem, & in response ad tertium esse sermonem de reductione potentia ad talem actum, scilicet suppositionis indeterminate tali modo: in corpore vero articuli sermonem esse de potentia ad supponendum pro persona tali modo. Quod autem dicunt Torres & Zumel, hoc nomen Deus ratione adjuncti notionalis supponere principaliiter pro persona, verum est sumendo principali pro simpliciter; quoniam, vt supra diximus in persona tantum sunt omnes conditiones & modi ad actum notionalem necessarij.

CIRCA responses ad duo ultima argumenta vide si placet, quæ scribit Vasq. *disp. 157. c. 7.* vbi tamen erat manifestè admittens hæc propositionem Deus genuit eundem Deum. Hanc enim refutat S. D. in 1. *disp. 4. q. 1. a. 3.*

ARTICVLVS QVINTVS.

Vtrum nomina essentialia in abstracto significant, posint supponere pro persona.

AD Quintum sic proceditur. Videtur, quod nomina essentialia in abstracto significato possint supponere pro persona, ita quod hec sit vera: *essentia generat ad essentialiam.* Dicit enim Aug. * 7. de Trin. Pater & filius sunt una sapientia, quia una essentia: & singillatum sapientia de sapientia, sicut essentia de prim. tom. 3. essentia.

2. Præter. Generatis nobis vel corruptis, generatur vel corrumptur ea, que in nobis sunt: sed filius generatur. Ergo cum essentia diuina sit in filio, videtur quod essentia diuina generetur.

3. Præter. Idem est Deus & essentia diuina, vt ex sua dictis patet. * Sed hec est vera: Deus generat Deum, * q. 3. a. 3. sicut dictum est. Ergo hec est vera: essentia generat ^{¶ 4.} essentiam. ^{¶ art. præc.}

4. Præter. De quounque prædicatur aliquid, potest

Z *sup-*